

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2021

Ústav pro soudobé dějiny
Akademie věd České republiky, v. v. i.

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2021

ÚSTAV PRO SOUDOBÉ DĚJINY AV ČR, v. v. i.

IČ: 68378114

SÍDLO: VLAŠSKÁ 355/9, 118 00 PRAHA 1

DOZORČÍ RADOU PRACOVIŠTĚ PROJEDNÁNA: 4. 5. 2022

RADOU PRACOVIŠTĚ SCHVÁLENA: 17. 5. 2022

AUDITOREM OVĚŘENA: 17. 5. 2022

INFORMACE O SLOŽENÍ ORGÁNŮ VEŘEJNÉ VÝZKUMNÉ INSTITUCE A O JEJICH ČINNOSTI ČI ZMĚNÁCH

Výchozí složení orgánů pracoviště

Ředitel pracoviště: Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD., jmenován s účinností od 15. 6. 2017

Rada pracoviště zvolena dne 4. 1. 2017 ve složení:

předsedkyně: Mgr. Markéta Devátá, PhD.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., dále jen ÚSD,

místopředsedkyně: PhDr. Adéla Gjuričová, PhD. (ÚSD),

členové: Mgr. Jaroslav Cuhra, PhD. (ÚSD),
PhDr. Michal Kopeček, PhD. (ÚSD),
PhDr. Antonín Kostlán, CSc. (ÚSD),
PhDr. Jiří Suk, PhD., DSc. (ÚSD),
PhDr. Oldřich Tůma, PhD. (ÚSD),
Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD. (ÚSD),
Prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr. (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích),
Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (Fakulta filozofická Univerzita Pardubice)
Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD. (Ústav dějin a archiv Univerzity Karlovy),
PhDr. Petr Šámal, PhD. (Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.),
Prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc. (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy).

Dozorčí rada pracoviště jednala v tomto složení:

předsedkyně: JUDr. Lenka Vostrá, PhD. (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.),

místopředseda: Mgr. David Weber (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.),

členové: Ing. Petr Bobák, CSc. (Kancelář Akademie věd ČR, v. v. i.),
PhDr. Daniel Doležal, PhD. (Státní oblastní archiv v Praze),
Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc. (Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy).

Změny ve složení orgánů

V roce 2021 nedošlo k žádným změnám ve složení orgánů pracoviště.

Informace o změnách zřizovací listiny

V roce 2021 nedošlo k žádným změnám ve zřizovací listině pracoviště.

Záběr z exkurze v prostorách Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR ve Vlašské v rámci Týdne Akademie věd, 5. listopadu 2021

Informace o činnosti orgánů – ředitel

V průběhu roku ředitel pracoviště zajišťoval běžnou agendu a plnění úkolů souvisejících s funkcí ředitele, řídil a kontroloval činnost všech složek ústavu, sledoval a kontroloval hospodaření pracoviště a čerpání rozpočtu v předepsané struktuře.

Také v roce 2021 chod pracoviště ovlivňovala pandemie onemocnění covid-19 a související protiepidemická opatření. Ředitel pracoviště v souladu s těmito opatřeními i doporučeními Akademie věd ČR podnikal potřebné kroky k ochraně zdraví na pracovištích a vydával příslušná nařízení. Povaha výzkumné práce umožňuje ve velké míře využívat režim práce z domova, což mělo pozitivní vliv na to, že se nákaza na pracovišti nešířila, a to ani v sídle ve Vlašské, ani na detašovaných pracovištích. Pro zvládnutí jednotlivých pandemických vln byla důležitá již zmiňovaná podpora práce z domova, zajištění technologického zázemí pro online pracovní setkání, workshopy a konference. Celkově lze říct, že se na pracovišti podařilo problémy související s pandemií dobře zvládat; na druhé straně bylo zřejmé, že opakovaná větší či menší izolace jednotlivců a týmů má negativní dopad zvláště v oblasti každodenního fungování pracovišť a oslabení mezilidských vazeb. Nejen ředitel pracoviště, ale vedení ústavu i jednotlivých oddělení a týmů se však snažili tyto problémy řešit a v rámci daných možností je minimalizovat.

V roce 2021 byl dokončen proces hodnocení pracovišť Akademie věd ČR za období 2015 až 2019 (odkládaný kvůli pandemické situaci). Ústav pro soudobé dějiny v tomto mezinárodním evaluačním procesu získal velmi pozitivní hodnocení a dobré výchozí podmínky pro jednání s vedením Akademie věd ČR o dalším koncepčním rozvoji pracoviště i finančních otázkách. V souladu s evaluačním procesem byly požadovány finanční prostředky jednak na větší zapojení mladých vědců a vědkyň, jednak na posílení administrativně–projektového zázemí pracoviště. Vedení AV ČR v této souvislosti přislíbilo intenzivní podporu, včetně personálních zdrojů, pro rozvoj podpůrných činností, například pro pozici projektového manažera/manažerky či zajištění genderového auditu, který je plánován na první pololetí roku 2022.

Důležitou změnou s dopadem na praktický chod celého pracoviště bude přechod na nový ekonomický informační systém, který má být uskutečněn od 1. ledna 2022. V předchozích letech proběhlo výběrové řízení na dodavatele systému, které pracoviště zajistilo v rámci konsorcia pěti ústavů Akademie věd – Filosofického, Etnologického, Národohospodářského a Ústavu dějin umění. Kompletní dodávka zahrnuje: systém pro vedení spisové služby dle národních standardů pro systémy elektronické spisové služby; systém pro účetnictví, pro mzdovou a personální

agendu a také tzv. manažerskou nadstavbu. Ta se od následujícího roku dotkne všech zaměstnanců a zaměstnankyň, jelikož po jeho spuštění bude veškerý oběh dokumentů probíhat elektronicky (příkazy a vyúčtování pracovních cest, docházka, evidence nepřítomnosti, evidence majetku, nákupy materiálu a pracovních pomůcek apod.). Zavedení elektronického oběhu dokumentů je nutné z hlediska splnění všech zákonných požadavků na chod pracoviště, zejména požadavků vyplývajících ze zákona o finanční kontrole. Vzhledem k roztříštěnosti pracovních prostor (a v poslední době také uzavírání pracovišť v důsledku pandemie) tato forma komunikace a předávání dokladů zefektivní nezbytné procesy, s očekávaným pozitivním dopadem na administrativní zátěž vědeckých pracovníků/pracovnic.

Zasedání Akademického sněmu AV ČR distanční formou, 8. prosince 2021

Kromě výše uvedené agendy ředitel pracoviště velkou část své pracovní kapacity věnoval úkolům, které souvisely s probíhající rekonstrukcí budovy v Hybernské, jež je ve spoluvlastnictví tří ústavů Akademie věd. V průběhu roku byly realizovány všechny nezbytné kroky k získání stavebního povolení; na toto povolení navazuje etapa realizace výběrového řízení na dodavatele stavby a dále na firmu, která bude zajišťovat dozor nad bezpečností práce na staveništi. Poté, co byl aktualizován harmonogram prací (zdržení způsobilo například jednání s majiteli okolních budov v rámci řízení o stavebním povolení), ředitel pracoviště zahájil jednání se servisní a správcovskou společností nemovitostí hlavního města Praha Solid, a. s., o nezbytné

revitalizaci prostor ve Vlašské. Nezbytná rekonstrukce – sociální zařízení, podlahy, nutné opravy apod. – bude provedena v roce 2022, hrazena bude z prostředků magistrátu hlavního města Prahy. Zároveň bylo během celého roku potřeba jednat s nájemci nebytových prostor v budově, kteří v rámci zmírnění dopadů mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví v souvislosti s Covid-19 žádali o úpravu nájemného, změny smluvních vztahů apod.

Ředitel pracoviště při jednání o dispozičním řešení pracovních prostor v Hyberské

Ředitel pravidelně informoval dozorčí radu i radu pracoviště o důležitých skutečnostech v chodu a činnosti ústavu, a to jak z hlediska hospodaření, tak výzkumné činnosti.

Obou těchto oblastí – výzkumu i hospodaření – se týká projekt, jehož realizaci ředitel Ústavu pro soudobé dějiny inicioval. V rámci jednání o rozpočtu Ústav organické chemie a biochemie AV ČR zažádal o snížení prostředků na rozvoj výzkumné organizace (vlastních institucionálních prostředků) o 3,16 mil. Kč na rok 2022 cíleně ve prospěch Ústavu pro soudobé dějiny, Sociologického ústavu a Psychologického ústavu Akademie věd ČR. Tyto prostředky budou použity na realizaci projektu „Výzkum doby covidové a postcovidové“ ve společenské perspektivě, jehož výsledky využije plánované Virologické centrum Antonína Holého Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR. Interdisciplinární projekt má nejen vysokou společenskou relevanci, ale zároveň propojuje týmy několika ústavů, a přispívá tak k upevnování jak ústavu, tak celé Akademie věd jako špičkového vědeckého pracoviště.

Informace o činnosti orgánů – rada pracoviště

V roce 2021 se uskutečnila tři zasedání rady pracoviště a čtyři jednání per rollam. Prvnímu zasedání předcházelo únorové jednání per rollam (17.–18. února), v rámci kterého rada doporučila podání projektu Vítězslava Sommera do soutěže Akademie věd ČR Lumina quaeruntur (podpora neposkytnuta).

Vzhledem k pandemické situaci se 56. standardní zasedání uskutečnilo 18. března, v online formě. Při tomto zasedání rada pracoviště schválila rozpočet na rok 2021, střednědobý výhled rozpočtu na období 2022–2025 a pravidla tvorby a čerpání rozpočtu sociálního fondu pracoviště pro rok 2021. Dále rada projednala devět návrhů projektů pro soutěž Grantové agentury ČR; a doporučila projekt Václava Rameše do Programu podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů, který vyhlašuje Akademie věd ČR (podpora neposkytnuta).

V dubnu (22.–25. dubna) rada pracoviště per rollam projednala a schválila výroční zprávu o činnosti a hospodaření Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., za rok 2020.

Program jednání rady při 57. zasedání dne 1. září 2021 zahrnoval především projednání a schválení novelizace Volebního řádu pro volby na pracovišti ve smyslu aktualizace normy podle interního předpisu Akademie věd ČR. Dále byl schválen projekt Petry Švardové do podzimního kola Programu podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů AV ČR (podpora byla poskytnuta). V závěru jednání rada pracoviště schválila složení atestační komise pro atestační řízení, které proběhlo na začátku prosince 2021.

Následovala dvě jednání per rollam: v září (17.–22.) rada pracoviště per rollam projednala podklad ředitele pracoviště pro jednání o výši podpory na rozvoj výzkumných organizací pro pracoviště AV ČR na rok 2022 a následující období 2023–2026. V říjnu (27.–29.) rada pracoviště projednala per rollam návrh vedení ústavu na redukci počtu členů/členek rady pracoviště a v tomto smyslu schválila novelizaci Volebního řádu pro volby na pracovišti.

Na sklonku roku, 16. prosince, se uskutečnilo 58. zasedání rady pracoviště, opět v online formě kvůli zhoršené epidemické situaci. Hlavním bodem jednání byla rekapitulace práce rady pracoviště ve funkčním období 2017–2021 (volby rady pro další funkční období se uskuteční 3. ledna 2022).

Informace o činnosti orgánů – dozorčí rada

V roce 2021 proběhla dvě zasedání dozorčí rady – 12. dubna a 29. listopadu. Vzhledem k nepříznivé epidemické situaci související s pandemií onemocnění covid-19 se v obou případech jednání uskutečnila online formou.

Poprvé se dozorčí rada sešla 12. dubna 2021 na svém 28. zasedání, aby projednala a schválila výroční zprávu o činnosti dozorčí rady za rok 2020 a dále projednala Výroční zprávu o činnosti a hospodaření pracoviště za rok 2020, k níž vznesla jen drobné připomínky formálního charakteru. Členové dozorčí rady se seznámili s rozpočtem pracoviště pro rok 2021; k návrhu vyrovnaného rozpočtu neměli zásadnější připomínky. V závěru dubnového jednání dozorčí rada hodnotila manažerské schopnosti ředitele s celkovým hodnocením v nejvyšším stupni.

Ve druhém pololetí se uskutečnilo 29. zasedání dozorčí rady (29. listopadu), při kterém dozorčí rada jednala o stavu hospodaření pracoviště v roce 2021 i o výhledu na rok 2022. Obě zprávy vzala na vědomí, stejně jako informaci, že výhled do roku 2022 nepředpokládá výraznější výkyvy v hospodaření. V okamžiku projednávání rozpočtového plánu nebyly známy skutečnosti, které by z finančního hlediska mohly v roce 2022 ohrozit chod ústavu.

Celkem bylo v průběhu roku uskutečněno osm hlasování per rollam, z toho šest souviselo se spoluvlastnictvím a rekonstrukcí objektu v Hybernské: 2/2021 – Dodatek k Dohodě o vymezení právních vztahů k objektu Hybernská uzavřené dne 7. 11. 2017 (úprava rozdělení prostor); 4/2021 – Dohoda o úpravě nájemného v objektu v Hybernské č. p. 1000 uzavřené s Huang Le Thi o slevě na nájemném za měsíce leden a únor 2021; 5/2021 – Dodatek č. 3 nájemní smlouvy č. A1HYB se společností Czech Republic o umístění zařízení nájemce v Hybernské (úprava přístupu k zařízení); 6/2021 – Dohoda o úpravě nájemného v objektu v Hybernské č. p. 1000 uzavřené s Huang Le Thi o slevě na nájemném za měsíce březen a duben 2021; 7/2021 – Dohoda o úpravě nájemného v objektu v Hybernské č. p. 1000 uzavřené s Huang Le Thi o slevě na nájemném za měsíce květen a červen 2021. Ve všech případech úpravy nájemného s Huang Le Thi byly vytvořeny (a odsouhlaseny) ve snaze naplnit veřejný zájem spočívající v potřebě podpořit stabilizaci ekonomických vztahů a zmírnění dopadů mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví v souvislosti s epidemií Covid-19; 8/2021 – Dodatek č. 2 k nájemní smlouvě uzavřené s Ivanem Latowski zahrnující snížení nájemného (v reakci na přetrvávající problémy a překážky v podnikání, jež způsobuje pandemie, zejména omezení turistického ruchu).

V lednu dozorčí rada projednala per rollam č. 1/2021 a určila společnost INTEREXPERT neziskový sektor s. r. o. jako auditora pro ověření účetní jednotky za rok 2020. V březnu (hlasování per rollam č. 3/2021) dozorčí rada projednala a schválila uzavření implementační a servisní smlouvy k dodávce ekonomického informačního systému (EIS), který pracoviště pořídilo na základě výběrového řízení na dodávku nového (EIS), realizovaného v rámci konsorcia pěti zadavatelů pod vedením Filosofického ústavu AV ČR, v. v. i., (dalšími členy jsou: Etnologický ústav, Národohospodářský ústav a Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.).

V závěru listopadového jednání předsedkyně dozorčí rady poděkovala všem za jejich práci a jménem celé rady se rozloučila s Danielem Doležalem, kterému k 4. únoru 2022 skončí druhé funkční období.

*Pohled do vnitrobloku sídla pracoviště ve Vlašské
při jedné z exkurzí na pracovišti v rámci Týdne Akademie věd ČR, listopad 2021*

HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., provádí primární pramenný výzkum soudobých českých/československých dějin v období po roce 1938 v perspektivě globálních konfliktů, dějin politických, sociálních a kulturních, dějin demokratické transformace i následného polistopadového období a dějin vědy (organizační strukturu, jež odpovídá tomuto tematickému vymezení, přináší příloha k výroční zprávě). Soustředí se na analýzu, rekonstrukci a interpretaci dějin s cílem podat jejich komparativní přehled. Jako specializované pracoviště plní pro obor soudobých dějin a dějin vědy základní úkoly spojené s budováním dokumentace a jejím zpřístupňováním v kritických edicích, s vydáváním oborového časopisu *Soudobé dějiny* jako platformy oboru (od roku 2013 také *Czech Journal of Contemporary History*). Pracoviště se také dlouhodobě a systematicky podílí na konstituování a kultivování oboru soudobých dějin na vysokých školách. Struktura ústavu je tvořena čtyřmi tematicky vymezenými odděleními, v jejichž rámci fungují dvě centra; dále jsou vytvářeny pracovní skupiny, jejichž složení odráží zejména projekty či projektové úkoly, v jejichž rámci se skupiny ustanovují.

Oddělení dějin idejí a konceptů

Oddělení rámcově vychází z metodologie intelektuálních dějin (*intellectual history*), dějin konceptů (*history of concept*) a dějin vědy (*history of science*). Zabývá se vývojem myšlení o státě, politice a společnosti jakož i proměnami a vývojem vědy. Důraz je kladen na vývoj politického, sociálního a vědeckého myšlení po roce 1945 do současnosti, avšak vzhledem ke střednědobému charakteru předmětu zkoumání se výzkum často dotýká i „starších“ období moderních a nejnovějších dějin. Mezi hlavní témata práce oddělení v posledních letech patřila studia a proměny marxistické ideologie a způsoby „vládnutí“ ve státním socialismu (od ortodoxie po revizionismus, resp. reformní hnutí), dále procesy „expertizace vládnutí“ a růst vlivu technokracie, ale také rozvoj alternativních idejí opoziční „kontrakultury“ a myšlení disentu jako předpoklad demokratické revoluce 1989. V neposlední řadě patří mezi důležitá badatelská témata historická analýza tuzemského přejímání a etablování (neo-)liberálních konceptů před i po roce 1989. Součástí oddělení je Centrum dějin vědy, jež se dlouhodobě zabývá dějinami moderní české a československé vědy a zejména některými základními tématy: profesionalizací, institucionalizací a internacionalizací vědy, vývojem vědeckých disciplín a vědeckého myšlení obecně od 19. století do současnosti.

Oddělení globálních konfliktů a jejich důsledků

Činnost oddělení se v souladu s koncepty tzv. mezinárodních a transnacionálních dějin (*international a transnational history*) soustřeďuje podél dvou hlavních výzkumných linií. Jedná se o výzkum globálních konfliktů a role Československa na mezinárodní scéně zhruba mezi lety 1938 až 1989 (exil v průběhu druhé světové války, druhý odboj, osvobození Československa, tzv. třetí exil). V této linii se zájem soustřeďí také na roli Československa v mezinárodním komunistickém hnutí a jeho postavení v rámci struktur tzv. východního bloku v průběhu studené války. Stále větší pozornost by měla být věnována i roli Československa a posléze České republiky v post-studenoválečném mezinárodním dění devadesátých let 20. století a dále po přelomu třetího milénia. Druhá tematická linie výzkumu se obecně věnuje dopadům globálních konfliktů na společnost, a to včetně etnických a sociálních transformací (zejména pak v příhraničních regionech Československa/České republiky po druhé světové válce), osudu přeživší židovské či romské populace a jejich inkluze do nové společnosti, to vše se snahou o náhled v širší mezinárodně-komparativní perspektivě.

Oddělení politických dějin

Badatelský zájem oddělení se soustřeďuje na studium politických institucí, aktérů, podob rozhodování a jeho důsledků v období komunistické diktatury i po jejím pádu. Svým přístupem vyjadřuje spřízněnost s „novými politickými dějinami“ (*New Political History*). Nezabývá se tedy pouze centrálními aktéry či formálními výstupy politických orgánů, ale i tím, jak je jejich rozhodování ovlivněno širokým dobovým kontextem. Při zkoumání institucí se kromě personálního obsazení zajímá i o hodnoty, normy a symbolické obsahy, jež s sebou nesou. Výzkumnými prioritami jsou dějiny Komunistické strany Československa, dějiny represivních politik a praktik a politické rezistence, Pražské jaro 1968, dějiny parlamentarismu, politické transformace po roce 1989 a nově též dějiny městských politik od druhé světové války po současnost. Všechny oblasti a výzkumné otázky jsou sledovány v širších nadnárodních perspektivách, zejména regionální a celoevropské, při soustavné spolupráci se zahraničními kolegy a partnerskými výzkumnými týmy.

Oddělení sociálních a kulturních dějin

Hlavním badatelským těžištěm oddělení je výzkum společnosti v bývalém Československu v kontextu sociálně-politických změn, které provázely období etablování a udržování komunistické moci a období transformace po roce 1989. Akcentuje se jak fenomén moci, respektive vládnutí, tak i interpretace každodenního života a téma politicko-kulturních změn a mentálních posunů. Výzkum je založen interdisciplinárně, se snahou o využití celé škály

sociálněvědních přístupů; neomezuje se jen na tradiční historické metody, ale vychází i z podnětů příbuzných vědních oborů. Základní výzkum se soustředí např. na poznání motivace činnosti jednotlivců, jejich postojů a názorů a retrospektivní interpretace, dále pak např. na mechanismus fungování informačních a rozhodovacích procesů v rámci určitých dobově podmíněných skupin nebo na široce pojatou problematiku dějin všedního dne a „každodennosti“. Významné místo v rámci oddělení má Centrum orální historie, jež na základě orálně-historických pramenů usiluje o obecné poznání minulosti za pomoci reflexe „dějin viděných zdola“.

Pracovní skupiny

V rámci pracovních skupin jsou iniciovány mimo jiné návrhy grantových projektů, pracovní skupiny se aktivně zapojují do programů Strategie AV21, zvláště pracovní skupina pro paměťová studia, pracovní skupina pro dějiny parlamentarismu, pracovní skupina pro inkluzivní dějiny či pracovní skupina pro urbánní dějiny. Další aktivně působící skupiny jsou: pracovní skupina pro dějiny KSČ; skupina pro dějiny československé společnosti; pracovní skupina pro dějiny parlamentarismu; pracovní skupina pro studium dějin studené války; pracovní skupina pro soudobé environmentální dějiny; a skupina pro dějiny menšin.

Pohled do zahrady pracoviště ve Vlašské, v jarních a letních měsících také místo setkávání

Grantové projekty

V jednotlivých odděleních, případně v rámci pracovních skupin bylo v roce 2021 řešeno celkem jedenáct projektů podpořených Grantovou agenturou České republiky.

Československá cesta do studené války a sovětského bloku (2020–2023). Cílem projektu je korigovat předchozí často předsudečné a neodborné narativy československé role na mezinárodní scéně během druhé světové války a bezprostředně po ní publikováním odborných studií a komplexní syntézy založené především na rozsáhlém výzkumu relevantních archivních fondů v několika zemích.

Transformace českých podniků: socialistické podniky v tržní ekonomice (2020–2022, hlavní řešitel Masarykova univerzita, ÚSD jako spoluřešitel). Projekt sleduje změny související s transformací 90. let na úrovni podniků s důrazem na privatizační proces. V analýze tohoto období nejnovějších dějin stále zůstává řada bílých míst, které často budí emoce – například role privatizačních fondů v kupónové privatizaci. Projekt se zaměřuje právě na tato bílá místa.

Český levicový exil 1968–1989 (2020–2022). Projekt se zaměřuje na myšlení a aktivity československého levicového exilu, konkrétně těch skupin, které v zahraničí po srpnu 1968 obhajovaly platnost socialistických, sociálně-demokratických a radikálně-levicových idejí a z této pozice nabízely kritiku komunistických režimů ve východní Evropě.

Genocida, poválečná migrace a sociální mobilita: provázanost zkušenosti Romů a Židů (2019–2023, EXPRO). Projekt se věnuje dějinám a současnosti židovských a romských komunit na územích předválečného Československa v komparativní perspektivě a při využití konceptů ze studia holocaustu a genocid a sociálně antropologických konceptů marginality.

Evolucionalismus, nacionalismus a rasismus v české a slovenské vědě (1882–1948): dialog mezi sociálněvědními obory a biologií (2019–2021). Projekt se zaměřuje na zmapování mezioborové spolupráce, komunikační sítě a veřejného ohlasu českých a československých kulturních a biologických věd o člověku s důrazem na situaci v rámci fyzické antropologie, etnologie a historie v letech 1882–1948.

Problematika pracovních cest z Československa do zahraničí, 1945–1989 (2019–2021). Projekt reaguje na vzrůstající zájem o poznávání sociálních a kulturních aspektů života v éře tzv. komunistických režimů v bývalé střední a východní Evropě. Z tohoto širokého rámce vybírá problematiku pracovních cest občanů bývalého Československa do zahraničí, kterou zpracovává z historické perspektivy, s interdisciplinárními přesahy.

Armáda jako nástroj socializace: Reflexe fenoménu základní vojenské služby v českých zemích, 1968–2004 (2019–2021). Projekt se zaměřuje na fenomén základní vojenské služby v českých zemích v letech 1968–2004. Výzkumná hypotéza vychází z předpokladu, že institut základní vojenské služby představuje jeden z významných nástrojů, jehož prostřednictvím vládnoucí moc disciplinuje a indoktrinuje své občany k obraně stávajícího řádu.

Mezi stalinismem a globálním infrastrukuralismem: Vliv globální vědy za studené války na československou vědní a mezinárodní politiku, 1945–1989 (2019–2021). Projekt má za cíl analyzovat vliv globálních vědeckých projektů a velkých infrastruktur na proměnu vědní a mezinárodní politiky v Československu v letech 1945–1989, včetně jejich vlivu na formování expertních kultur před 1989.

Pohyblivé hranice diktatury ve světle stížností a anonymních dopisů československých občanů v letech 1948 až 1989 (2019–2021). Projekt je zaměřen na výzkum, analýzu a interpretaci specifického segmentu komunikace a interakce mezi společností a režimem v letech 1948–1989. Byly jím desetitisíce rozmanitých stížností, žádostí a udání, jimiž se občané obraceli na státní, stranické, odborové či jiné režimní struktury. S využitím těchto materiálů lze nejen rekonstruovat a pochopit proměnlivé hranice a podoby prostoru svébytného jednání mezi režimem a občany, ale i osvětlit formy a možnosti prosazení individuálních a skupinových zájmů a požadavků.

Příslušníci německé branné moci v řadách čs. armády za druhé světové války jako příklad marginalizace v procesu tvorby historické paměti (2018–2020; doba řešení prodloužena v rámci pravidel GA ČR ke zmírnění dopadů pandemie). Projekt zkoumá důvody a projevy důvodů a projevů cílené marginalizace „nepohodlných“ aspektů v rámci vytváření kolektivní paměti. Modelem je velká skupina čs. občanů, nuceně povolanych ke službě v německé branné moci, kteří se posléze stali vojáky čs. armády v zahraničí.

Vodní socialismus: voda, životní prostředí a socialistické panství v Československu (2018–2020, juniorský; doba řešení prodloužena v rámci pravidel GA ČR ke zmírnění dopadů pandemie). Výzkum vodohospodářské politiky v interdisciplinárním rámci environmentálních dějin, soudobých dějin a dějin vědy a techniky reinterpretuje vztahy mezi společností, životním prostředím a státem, resp. státním socialismem, v kontextu dominantní socialistické modernity 60. let 20. století a stabilizace technokratického socialismu o dekádu později.

V roce 2021 bylo do soutěže Grantové agentury České republiky podáno celkem devět standardních projektů, v nichž pracoviště vystupovalo jako hlavní řešitel.

Žádný z návrhů nebyl vyřazen z formálních důvodů či kvůli nevyhovujícímu hodnocení Podpora byla udělena třem z podaných projektů:

Věda a emoce: Promýšlet environmentální hnutí za komunismu v Československu v 70.–80. letech 20. století (2022–2024)

Dějiny Charty 77 v domácí a transnacionální perspektivě (2022–2024).

Hledání postmoderního města. Proměna Prahy a Bratislavy 1970–2000: myšlení – vyjednávání – výstavba (2022–2024)

Pracoviště se snaží zapojit i do projektů souvisejících s aplikovaným výzkumem a podílí se na projektech podporovaných Technologickou agenturou České republiky.

Demokratická revoluce objektivem Dagmar Hochové: Zpřístupnění unikátní fotodokumentace z let 1989–1992 (2020–2023, Moravská galerie v Brně jako spoluřešitel). Cílem projektu je zpracovat a zpřístupnit unikátní soubor negativů z pozůstalosti významné fotografky Dagmar Hochové (1926–2012), který vznikl jako dokumentace demokratické revoluce. Hlavním výsledkem bude volně přístupná obrazová dokumentace z doby působení autorky jako aktivistky a poslankyně České národní rady (1989–1992). Databáze bude obsahovat asi 10 000 obrazů z veřejného života i politického zákulisí domácí i zahraniční politiky, snímané z poslanecké lavice a dalších míst vyhrazených ne fotografům, ale politickým aktérům. Projekt vytvoří zázemí pro digitalizaci a ediční zpracování obrazového materiálu. Otevře ho tak k využití a současně předejde znehodnocení, k němuž by došlo bez včasné identifikace obsahu.

Jedna z fotografií, které byly zpřístupněny v rámci projektu podpořeného v soutěži Technologické agentury ČR – Demokratická revoluce fotoobjektivem Dagmar Hochové. Fotografie tvoří součást online výstavy k projektu:

<https://exhibition.indihu.cz/view/PDDagmarHochove/3/7>

Historylab: využití technologií k rozvoji historické gramotnosti (2018–2021, hlavní řešitel Ústav pro studium totalitních režimů, ÚSD jako spoluřešitel). Cílem projektu je vývoj a aplikace inovativních softwarů pro výuku historických témat. Prostředí bude uživatele a uživatelky vést k tomu, aby si postupnými kroky osvojovali metody kritické práce s historickými prameny a koncepty, s nimiž pracuje moderní didaktika a historiografie.

NAKI II

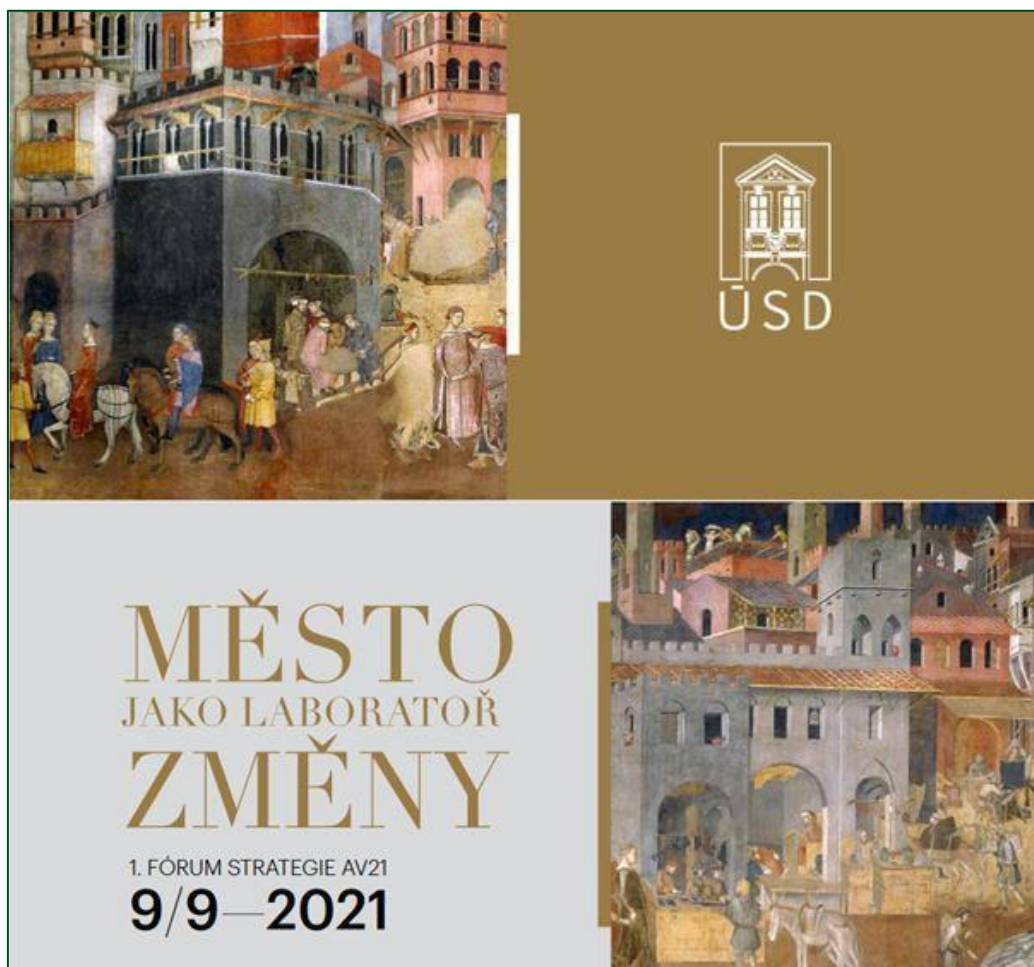
V Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) probíhalo řešení dvou projektů: Identifikace a trvalá dokumentace kulturní, krajinné a sídelní paměti obce – na příkladu zaniklých sídel Moravy a Slezska (společně s Mendelovou univerzitou v Brně a Masarykovou univerzitou); Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České republice (společně s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy a Slezskou univerzitou v Opavě).

Červnový workshop organizovaný v rámci projektu NAKI „zaniklá sídla“, zaměřený na oblast Jesenicka, jeho součástí byl také terénní výzkum s exkurzí do zaniklých osad v regionu

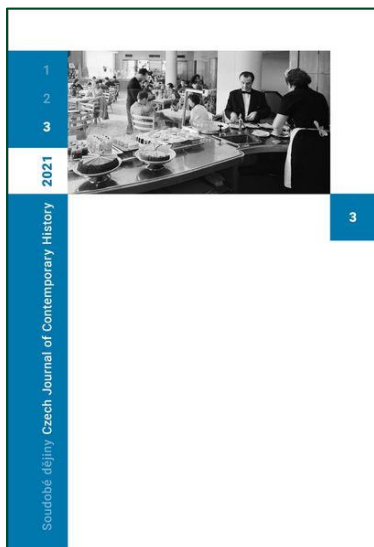
Strategie AV21

V roce 2021 pracoviště (dr. Adéla Gjuričová) řídilo a koordinovalo program Strategie AV21 Město jako laboratoř změny; Stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život (Město/Stavby). Vedle toho se jednotliví výzkumní pracovníci/ pracovníci či týmy podíleli na aktivitách dalších výzkumných programů Strategie AV21 – Evropa a stát: mezi barbarstvím a civilizací (výzkumná témata: Volby 1990 – politická geografie a změny; Čechoslovákismus; Paměť na komunismus ve veřejném prostoru; Sovětské intervence ve střední Evropě); Globální konflikty a lokální souvislosti (témata: Pražské fórum pro romské dějiny; Československo a Židé v mezinárodních souvislostech); Paměť v digitálním věku (témata: Informačně-popularizační příručka k 30. výročí založení ÚSD; Edice dokumentů k českým dějinám a kultuře: Tání v srdcích: Soukromá korespondence Rity Klímové a Zdenka Mlynáře z let 1954–1955); Věda v české společnosti (výzkumné téma: Věda a technika mezi osvětou a propagandou během nacistické okupace). Ústav se zapojil také do nového programu Anatomie evropské společnosti (2022–2026), který koordinuje Filozofický ústav AV ČR, v. v. i.

Pozvánka na 1. fórum Strategie AV21 v rámci programu Město jako laboratoř změny

Časopis *Soudobé dějiny*

V roce 2021 byl časopis Soudobé dějiny/CJCH [Czech Journal of Contemporary History] zařazen do databáze Scopus. Postupně se začal osvědčovat i přechod na webovou platformu Actavia, která velmi dobře slouží jak redakční systém (zasílání rukopisů „zvenku“ i redakční proces „zevnitř“), tak pro webové stránky časopisu (uživatelé a uživatelky z řad veřejnosti). Webová prezentace jednak umožňuje informovat o chystaných tematických číslech či blocích, uveřejňovat výzvy k zasílání článků, upozorňovat na aktuální debaty, jednak skýtá užitečné nástroje jako například rejstřík autorů/autorek či vyhledávání v archivu článků

Soudobých dějin dle klíčových slov. V tomto ohledu redakce obdržela za uplynulý rok velmi pozitivní zpětnou vazbu ze strany zaměstnanců a zaměstnankyň ústavu i dalších kolegů a kolegyně.

Časopis je publikován třikrát ročně, přičemž č. 1 a 2 vycházejí v češtině, č. 3 je anglické. Anglické číslo nově obsahuje původní texty a studie, které jsou podrobeny standardnímu dvojímu anonymnímu recenznímu řízení (double-blind peer review). Je zde tedy zásadní změna oproti stavu do konce roku 2020, kdy Czech Journal of Contemporary History byl pouze ročenkou a vycházel jako určitý „digest“ již publikovaných českých článků v anglické mutaci.

Článkům je nyní ihned po zveřejnění online přiděleno DOI, čímž jsou texty zviditelněny a lze je snadněji a pomocí různých parametrů dohledat uživateli i mezinárodními databázemi (indexace). Open Access licence umožňuje čtenářům, čtenářkám i široké veřejnosti okamžitý a volný přístup ke všem článkům. Časopis Soudobé dějiny rovněž nově využívá možnost „rychlého“ zveřejňování hotových článků v režimu pre-print (i zde je textu ihned přiděleno DOI). Tuto alternativu autoři a autorky v dnešním akademickém provozu velmi vítají (text je možné „vykázat“ dříve, než je otištěn). Společně s indexací Soudobých dějin v databázi Scopus je právě pre-print, jak se zdá, v současnosti atraktivním rysem časopisu, který autory a autorky motivuje na této platformě publikovat výstupy svých výzkumů.

Knihovna a sbírková činnost

Ústav pro soudobé dějiny jako oborové pracoviště umožňuje odborné veřejnosti studium knihovního fondu a přístup k nahrávkám rozhovorů uchovávaných v Digitálních sbírkách Centra orální historie. Další dokumenty zpřístupňuje na svých internetových stránkách. V roce 2021 pokračovala digitalizace ediční řady Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, které jsou volně dostupné na ústavním webu.

Na jaře 2021 byly spuštěny webové stránky časopisu Soudobé dějiny, který je nyní kompletně dostupný ve formě Open Access. V uplynulém roce – díky finanční podpoře Akademie věd ČR – byl nově zdigitalizován kompletní fond „Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970“ s významnými českými a slovenskými představiteli roku 1968, které byly pořizeny v letech 1990–1991, a také část fondu „Dokumentace Koordinačního centra Občanského fóra“ ze zasedání vrcholných grémií Občanského fóra z prosince 1989 až února 1991.

Systematicky se v ÚSD rozšiřují a katalogizují: knihovní fond soudobých dějin a dějin vědy; sbírka soudobé dokumentace, archiv Koordinačního centra Občanského fóra. Bibliografické pracoviště spravuje v rámci Souborného katalogu AV ČR online databázi výběrové bibliografie k soudobým dějinám zpřístupňující záznamy monografických publikací a článků z periodik, ročenek a sborníků vydávaných od roku 2010.

Pohled do studovny Ústavu pro soudobé dějiny

Níže pro ilustraci připomínka některých odborně-popularizačních aktivit a poté jsou již podrobněji představeny hlavní výsledky činnosti pracoviště v několika kategoriích: a) hlavní vědecké výsledky (publikace, odborné studie); b) významné akce, které Ústav pro soudobé dějiny organizoval, případně při jejich konání vystupoval jako spolupořadatel; c) vzdělávací činnosti; d) činnost pro praxi; e) mezinárodní spolupráce; f) popularizační činnost.

Přednáška Lucie Markové „O bigbítu vážně i nevážně“ v Domě dějin Holýšovska, říjen 2021

Dům dějin Holýšovska vás zve na přednášku Lucie Markové z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR

O BIGBÍTU VÁŽNĚ I NEVÁŽNĚ

V sobotu 16. 10. 2021 od 17:00 hodin v Domě dějin Holýšovska náměstí 5. května 18, Holýšov

Přednáška bude zaměřena na důležité momenty v životě bigbitového muzikanta od prvního kontaktu s rockovou hudbou až po veřejná vystoupení s vlastní skupinou.

Projekce věnovaná jedné z méně známých tváří dějin karlovarského filmového festivalu. Ten se stal v 50. letech výspou filmařů natáčejících na západ od Československa dokumentární filmy s tematikou sociálních nepokojů či komunistického internacionalismu.

Hlavní vědecké výsledky – přehled monografií

Gjuričová, Adéla (ed.) – Zahradníček, Tomáš (ed.). *Dlouhý volební rok 1990 ve střední Evropě. Očekávání, koncepty, praxe*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021. 250 s. ISBN 978-80-7285-261-1

Nové prameny, nové otázky a nové interpretace událostí osvětlují důležitou křižovatku soudobých dějin.

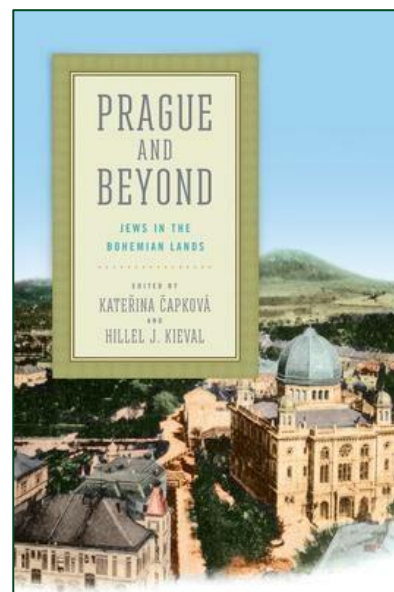
Mezioborová publikace inspirovaná třicátým výročím prvních svobodných voleb v Československu přináší výsledky nejnovějších výzkumů z české i slovenské akademie věd a předních univerzitních pracovišť.

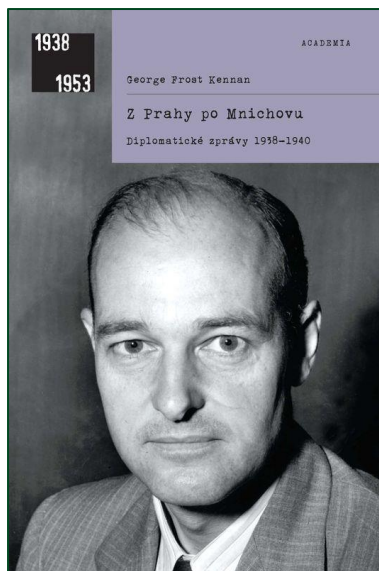
Analyzuje roli dlouhého volebního roku 1990, v němž občané nejprve rozhodli o podobě demokratického zastoupení ve třech parlamentech tehdejší federace a na podzim také o novém obsazení místních samospráv.

Čapková, Kateřina (ed.) – Kieval, H. J. (ed.). *Prague and Beyond. Jews in the Bohemian Lands*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2021. 382 s. Jewish culture and contexts. ISBN 978-0-8122-5311-5

Kniha nabízí mnohostranný popis židovského národa v regionu, který byl po staletí součástí Svaté říše římské a Habsburské monarchie, v letech po první světové válce se konstituoval jako demokratické Československo, stal se nacistickým Protektorátem Čechy a Morava, později poválečným komunistickým státem a v současné době je Českou republikou. Tato neustále se měnící krajina poskytuje kulisu pro historickou reinterpretaci, která zdůrazňuje zakořeněnost Židů v českých zemích,

spletitou rozmanitost jejich sociálních, ekonomických a kulturních vztahů, jejich vyjednávání se státní mocí, vazby, které existovaly mezi židovskými komunitami, a úzké, i když často konfliktní, vazby mezi Židy a jejich nežidovskými sousedy. Kniha se zaměřuje na reflexi několika témat, která sleduje napříč obdobími. Patří mezi ně migrace a mobilita; tvar sociálních sítí; náboženský život a vzdělání; občanská práva, občanství a židovská autonomie; gender a rodina; populární kultura; a paměťové a pamětní praktiky.

Kennan, G. F. – Smetana, Vít (ed.). *Z Prahy po Mnichovu. Diplomatické zprávy 1938-1940*. Praha: Academia, 2021. 281 s. 1938-1953, 33. ISBN 978-80-200-3201-0

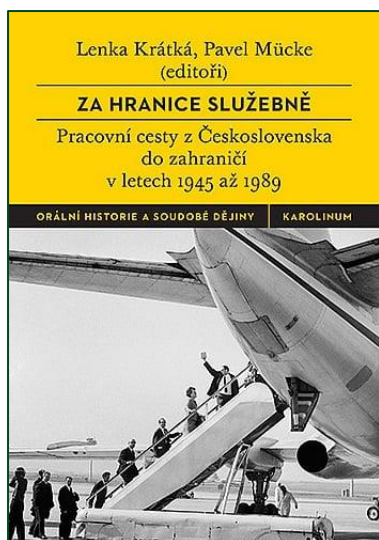
George Frost Kennan (1904–2005) byl americký diplomat, historik, politolog a rusista specializující se na dějiny a politiku Sovětského svazu. Je držitelem dvou Pulitzerových cen. Výběr z jeho diplomatické i osobní korespondence od října 1938 do září 1939, kdy působil jako tajemník amerického vyslanectví a později generálního konzulátu v Praze, přináší kniha *Z Prahy po Mnichovu*. Jedná se o první české vydání této publikaci, jejíž součástí je i rozsáhlá biografická studie o Georgi F.

Kennanovi autorů Jiřího Ellingera a Víta Smetany.

Hlaváček, Jiří (ed.). *Mezi pakárnou a službou vlasti. Základní vojenská služba (1968-2004) v aktéřské reflexi*. Praha: Academia, 2021. 447 s. Historie. ISBN 978-80-200-3332-1

Kolektivní monografie je věnována zkoumání reflexe dnes již neexistujícího institutu povinné prezenční vojenské služby v širším časovém záběru od nástupu tzv. normalizace v Československu po roce 1968 až do plné profesionalizace české armády v roce 2004. Základní vojenská služba představovala od konce 18. století jeden z důležitých mechanismů fungování moderních evropských národnostních států, jehož prostřednictvím chtěla vládnoucí moc disciplinovat, indoktrinovat, socializovat a v případě ohrožení mobilizovat své občany k obraně stávajícího společenského řádu. Předkládaná kniha se snaží najít odpověď na otázku, do jaké míry byla tato mocenská ambice v druhé polovině 20. a na počátku 21. století úspěšná, a to prostřednictvím analýzy aktéřské reflexe zástupců několika generací mužů, kteří byli nuceni v této době povinnou vojnu absolvovat.

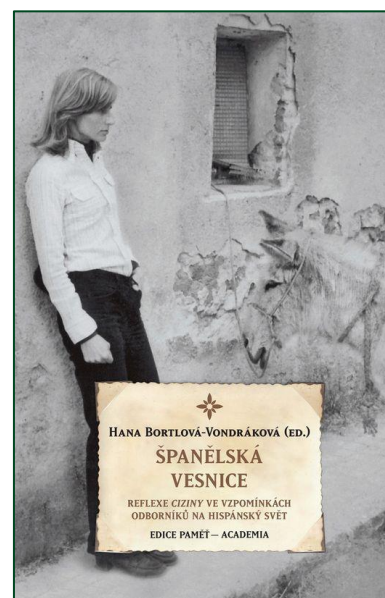

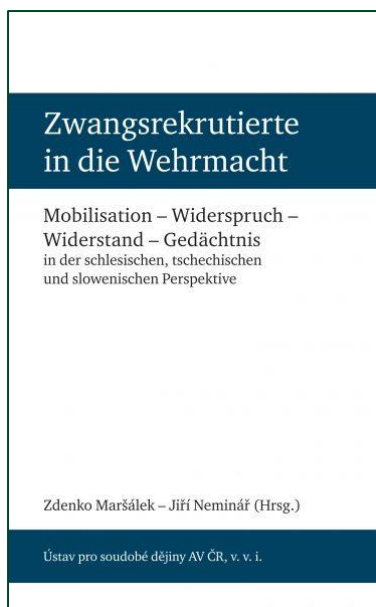
Krátká, Lenka (ed.) - Mücke, Pavel (ed.). *Za hranice služebně. Pracovní cesty z Československa do zahraničí v letech 1945 až 1989*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum: Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021. 575 s. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-4998-6; ISBN 978-80-7285-264-2

Kniha se zabývá dosud spíše opomíjenou problematikou služebních cest do zahraničí v éře lidově demokratického a posléze socialistického Československa a přibližuje ji jak z hlediska zkušeností jednotlivců, tak z perspektivy kolektivních aktérů – státu, komunistické strany a dalších institucionálních hráčů. Kromě vzhledu do širších politických, legislativních i administrativních souvislostí služebních výjezdů obsahuje tematické studie věnované jednotlivým skupinám zaměstnanců a zaměstnankyň, kteří ve sledovaném období do zahraničí cestovali, případně zde dlouhodobě působili. Studie zachycují výjezdy do zahraničí ve sférách dopravy, zahraničního obchodu, kultury, sportu i cesty zástupců armády či představitelů československých politických elit. Jsou doplněny konkrétními zkušenostmi mužů a žen, kteří v minulosti do zahraničí „za účelem služebním“ cestovali, v podobě editovaných rozhovorů.

Vondráková Bortlová, Hana. *Španělská vesnice. Reflexe ciziny ve vzpomínkách odborníků na hispánský svět*. Praha: Academia, 2021. 352 s. Paměť. ISBN 978-80-200-3250-8

Soubor dvanácti rozhovorů se zástupci českého bádání o hispánském světě. Kniha umožňuje nahlédnout z rozmanitých úhlů krátkou, ale velmi zásadní a nesmírně zajímavou etapu komplikované historie českého setkávání se světem iberského prostoru – tedy Španělskem, Portugalskem a zeměmi Latinské Ameriky. Zastoupena je lingvistika a literární věda, kunsthistorie, politologie, etnologie a s nimi provázaná centra studia v Praze, Brně a Olomouci. Rozhovory se dotýkají i specifických rodinných zázemí a životních zkušeností dotazovaných, včetně samotné cesty ke španělskému světu.

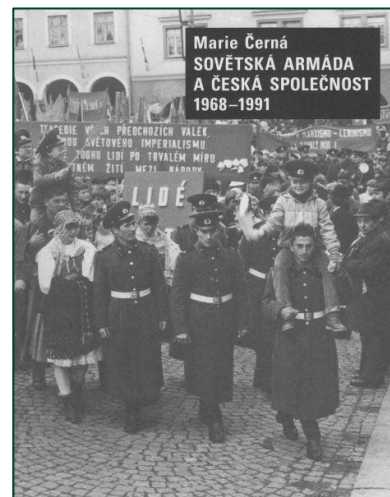

Maršálek, Zdenko (ed.) - Neminář, Jiří (ed.). *Zwangsrekrutierte in die Wehrmacht. Mobilisation – Widerspruch – Widerstand – Gedächtnis in der schlesischen, tschechischen und slowenischen Perspektive*. [Ve dvou uniformách. Nuceně mobilizovaní do Wehrmachtu a jejich účast v odboji]. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021. 252 s. ISBN 978-80-7285-260-4

V průběhu druhé světové války bylo do německé branné moci nuceně mobilizováno velké množství obyvatel okupovaných evropských zemí. Po válce se však jakákoli služba v nepřátelské uniformě stala symbolem zrady a kolaborace. Ještě dlouho po roce 1945 se ve většině dotyčných zemí jen obtížně a pomalu řešil jejich status. Rozpaky a nedůvěra se týkaly nejen těch, kteří v německé uniformě sloužili až do konce války, ale i těch, kteří z německého vojska dezertovali a aktivně se účastnili odboje. S delším časovým odstupem lze ale osudy všech těchto obyvatel interpretovat jako osudy obětí války, neboť většina z nich se do válečného konfliktu zapojit nechtěla a rozhodně na něj nebyla připravena. Jak se ukázalo, válka a nucená služba v německé uniformě se pro většinu z nich stala osudovou událostí, která výrazně poznamenala celý jejich život.

Černá, Marie. *Sovětská armáda a česká společnost 1968–1991*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.: Praha: Karolinum, 2021. 398 s. ISBN 978-80-7285-263-5; ISBN 978-80-246-5046-3

Kniha se zabývá různými aspekty více než dvacetileté přítomnosti Sovětské armády v Československu v letech 1968 až 1991. Přibližuje často problematické soužití sovětských posádek a místních obyvatel, kteří za dané situace nenacházeli na centrální úrovni potřebnou záštitu. Autorka zaznamenává stopy, které přítomnost Sovětské armády zanechala v kolektivní paměti, a věnuje se také okolnostem jejího odchodu ze země v letech 1990 a 1991, který započal bezprostředně se změnou politického režimu. Studie čerpá z rozsáhlé pramenné základny celostátní i lokální provenience.

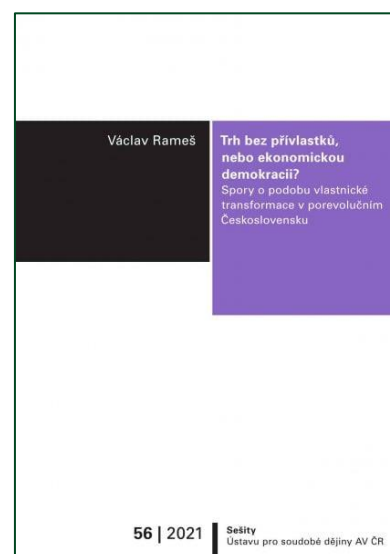
Devátá, Markéta - Tůma, Oldřich - Čermáková, Barbora - Tučková, Michaela - Weber, David. *Pamětní místa na komunistický režim v České republice*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021. 1315 s. ISBN 978-80-7285-248-2

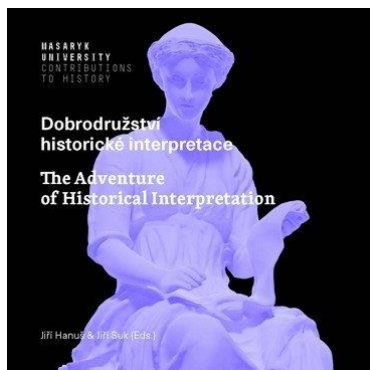
Kniha zachycuje proces utváření kolektivní paměti na dobu komunismu v průběhu třiceti let po pádu komunistického režimu, jak ji ve veřejném prostoru prezentují instalované pomníky, památníky, pamětní desky a další artefakty. Popisuje více než osm set pamětních míst, včetně několika desítek

předlistopadových, které s polistopadovou vzpomínkovou kulturou určitým způsobem komunikují. V úvodní studii se interpretují základní data celého souboru a způsoby, jakými se společenská zkušenost s obdobím komunismu promítá do vzpomínkové kultury a jak tato kultura a její aktéři ovlivňují konstituování paměti na komunistickou minulost.

Rameš, Václav. *Trh bez přívlastků, nebo ekonomickou demokracii? Spory o podobu vlastnické transformace v porevolučním Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021. 353 s. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, 56. ISBN 978-80-7285-258-1

Průběh postkomunistické ekonomické reformy ve střední a východní Evropě byl doposud zkoumán především ekonomy, kteří hodnotili její jednotlivé kroky jako dobře či špatně provedené a načasované, a ostatní společenské vědy se jím zabývaly pouze zprostředkovaně. Oproti ekonomickému přístupu se předkládaná monografie soustředí na politické pozadí jedné z hlavních součástí ekonomické reformy v Československu, na reformu vlastnických vztahů a s ní související změny v hospodářské legislativě, které analyzuje coby výsledky politických vyjednávání mezi politickými stranami a hnutími, zájmovými svazy, názorovými uskupeními, ministerstvy a vládami.

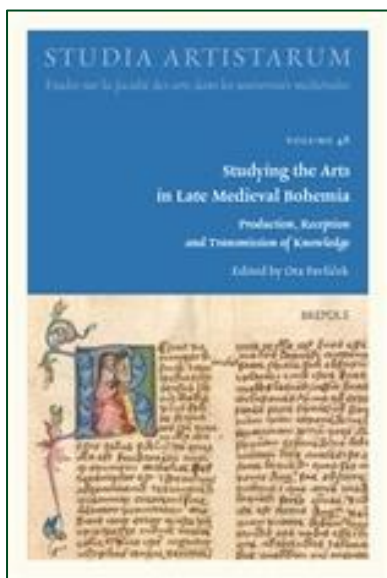

Suk, Jiří (ed.). - Hanuš, J. (ed.) *Dobrodružství historické interpretace*. Brno: Masaryk University, 2021. 291 s. Masaryk University contributions to history, 1. ISBN 978-80-210-9864-0

Kolekce devatenácti esejů z pera významných historiků dokládá rozmanitost vědeckých přístupů. Jejich práce s historickými prameny, základními kameny bádání, je kombinována s etickým i estetickým rozhodováním, které tvoří nezpochybnitelnou součást jejich tvorby. Ta je často překvapující – nejen pro čtenáře, ale pro ně samotné. Představuje totiž velké intelektuální dobrodružství. Nemohou si vymýšlet prameny, nemohou si stanovit svévolná pravidla, zápletky a rozuzlení, jako to může udělat romanopisec. Mohou však napsat vědecké dílo, které je výsledkem tvůrčího přístupu.

Centrum dějin vědy – publikační činnost

Centrum dějin vědy (součást oddělení dějin idejí a konceptů) se věnuje interdisciplinárnímu studiu vědy od středověku do současnosti, což je obsaženo i ve zřizovací listině Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. Výstupy Centra dějin vědy spadají do období před rokem 1945, jehož výzkum je realizován v rámci jednotlivých oddělení.

Hadravová, Alena - Hadrava, Petr. The Eclipse Instrument by John Šindel. *Studying the Arts in Late Medieval Bohemia: Production, Reception and Transmission of Knowledge*. Turnhout: Brepols, 2021 - (Pavlíček, O.), s. 305-340. *Studia Artistarum*, 48. ISBN 978-2-503-59317-3

Hlavní vědecké výsledky – výběrová bibliografie

- Čapková, Kateřina - Adler, E. R. - Aleksion, N. - Banyai, V. - Hobson Faure, L. - Judd, R. - Ofer, D. - Reuss, A. - Sadílková, Helena - Schlör, J. - Unger, M. - Wobick-Segev, S. - Bartash, V. *Jewish and Romani Families in the Holocaust and Its Aftermath*.
New Brunswick: Rutgers University Press, 2021. 292 s. ISBN 9781978819504
- Devátá, Markéta. Teaching of Marxism-Leninism in Czechoslovakia 1948-1989. *Historia scholastica. Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání*. Roč. 7, č. 1 (2021), s. 33-48. ISSN 1804-4913
- Dobeš, Jan. A tobě se nelíbí ta naše obec krásná, středisková? Vznik a prosazování soustavy střediskových obcí před rokem 1990. *Dlouhý volební rok 1990 ve střední Evropě. Očekávání, koncepty, praxe*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021 - (Gjuričová, A.; Zahradníček, T.). ISBN 978-80-7285-261-1
- Ducháček, Milan. Z letních bytů do dělnické jídelny. Pragmatizace odpočinku „duševních pracovníků“ od Jaroslava Golla k Aleši Hrdličkovi. *Od práce k zábavě. Volný čas v české kultuře 19. století. Sborník příspěvků ze 40. ročníku mezioborového symposia k problematice 19. století. Plzeň, 20.-22. února 2020*. Praha: Academia, 2021 - (Bendová, E.; Hojda, Z.; Fiřtová, M.; Ducháček, M.), s. 42-60. ISBN 978-80-200-3217-1
- Fava, Valentina - Krátká, Lenka. Business Travels and Cold War Mobilities. *Journal of Transport History*. Roč. 42, č. 3 (2021), s. 347-359. ISSN 0022-5266. E-ISSN 1759-3999
- Gjuričová, Adéla. O paměti ošidné i obohacující. *Pěticipá totalita. 100 let KSČ v rozhovorech*. Praha: Kniha Zlín, 2021 - (Kroupa, D.; Rychlík, J.; Sommer, V.; Stehlík, M.; Štětina, J.; Žáček, P.; Viktora, M.), s. 332-334. Hot history. ISBN 978-80-7662-147-3
- Gjuričová, Adéla. Podruhé sundán z jeviště. Fejetony Jaroslava Hutky a jejich porevoluční osudy. *Listopadové proměny. Česká a slovenská literatura v kontextu roku 1989*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., 2021 - (Barborík, V.; Čiháková, B.; Šidáková Fialová, A.), s. 120-130. ISBN 978-80-7658-019-0
- Gjuričová, Adéla - Zahradníček, Tomáš. Skrytá prostorovost československé federace. Role národních rad v transformacích 1989-1992. *Soudobé dějiny*. Roč. 28, č. 1 (2021), s. 23-43. ISSN 1210-7050

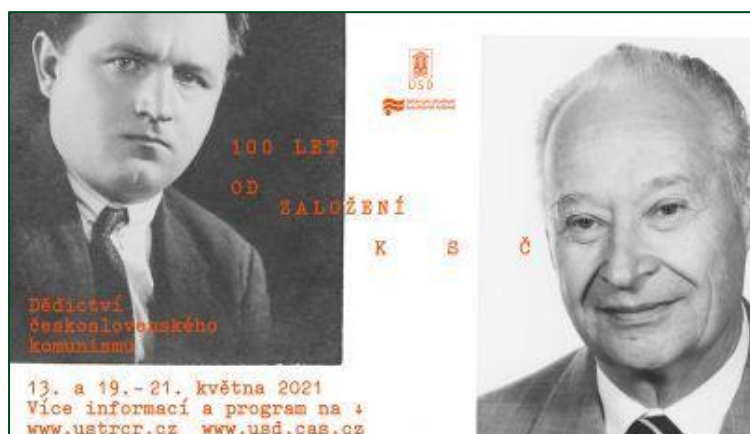
- Gjuričová, Adéla - Barborík, V. - Bílik, R. - Darovec, P. - Gavura, J. - Jungamnnová, L. - Knoppová, A. - Kunderová, R. - Loučová, P. - Passia, R. - Přibáň, M. - Segi, S. - Šidáková Fialová, A. - Šrank, J. *Listopadové proměny. Česká a slovenská literatura v kontextu roku 1989*. Praha: Ústav pro českou literaturu, 2021. 260 s. ISBN 978-80-7658-019-0
- Hlaváček, Jiří. Covido, ergo zoom! Metodologické, technické a etické aspekty distančně vedených rozhovorů v období pandemie Covid-19. *Memo. Časopis pro orální historii*. Roč. 11, č. 1 (2021), s. 57-72. ISSN 1804-753X
- Hlaváček, Jiří. The Myth of Defending the Homeland. Combat Preparation in Conscripts' Reflections of Compulsory Military Service (1968-2004). *Czech Journal of Contemporary History*. Roč. 28, č. 3 (2021), s. 726-747. ISSN 2336-3142
- Hlaváček, Jiří. Základní vojenská služba po roce 1968 jako nástroj výchovy k občanství. Indoktrinace a ideologizace v narativní reflexi. *Kulturní studia*. Roč. 9, č. 2 (2021), s. 150-168. ISSN 2533-7599
- Holečková, Marta Edith. "Sukarno's Students" in Czechoslovakia. A Brief Contribution to Czechoslovak-Indonesian Relations in the 1950s and the 1960s. *Securitas imperii*. -, č. 39 (2021), s. 91-105. ISSN 1804-1612
- Hoppe, Jiří. Interdisciplinární vědecké týmy při Československé akademii věd a Univerzitě Karlově v 60. letech. *Univerzita a republika. Vybrané příspěvky z konference*. Praha: Karolinum, 2021 - (Suchánek, D.), s. 88-93. ISBN 978-80-246-4856-9
- Kopeček, Michal. From Narrating Dissidence to Post-Dissident Narratives of Democracy. Anti-totalitarianism, Politics of Memory and Culture Wars in East-Central Europe 1970s-2000s. *Central European Culture Wars. Beyond Post-Communism and Populism*. Prague: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2021 - (Barša, P.; Hesová, Z.; Slačálek, O.), s. 28-83. Humanitas, 15. ISBN 978-80-7671-034-4
- Kovařík, David. Vojenské újezdy jako dějiště nucených migrací v českých zemích a jejich komemorace. *Národopisná revue*. Roč. 31, č. 1 (2021), s. 42-52. ISSN 0862-8351. E-ISSN 2570-9437
- Krátká, Lenka. 'Astounding it is, What Lidice Carries'. The Transport of Czechoslovak Weapons for the Algerian National Liberation Front in 1959. *International Journal of Maritime History*. Roč. 33, č. 1 (2021), s. 54-69. ISSN 0843-8714. E-ISSN 2052-7756

- Krátká, Lenka. „To Make Some Extra Money”. Smuggling and Black Marketeering by Czechoslovak Transport Workers (1970s and 1980s). *Journal of Transport History*. Roč. 42, č. 3 (2021). ISSN 0022-5266. E-ISSN 1759-3999
- Krátká, Lenka. „Vydržíš tak dlouho čekat?” Reprezentace maskulinity vojáků základní služby ve filmové tvorbě a v pamětnické reflexi. *Mezi pakárnou a službou vlasti. Základní vojenská služba (1968-2004) v aktérské reflexi*. Praha: Academia, 2021 - (Hlaváček, J.), s. 162-199. Historie. ISBN 978-80-200-3332-1
- Marková, Lucie. Next Stop, Ruzyně International Airport. The Czech Philharmonic Orchestra and its Tours Abroad in the 1970s and 1980s. *Journal of Transport History*. Roč. 42, č. 3 (2021), s. 399-419. ISSN 0022-5266. E-ISSN 1759-3999
- Marková, Lucie. Women in a Men's Collective in the 1970s and 1980s. The Czech Philharmonic Orchestra as an Example. *History in Flux*. Roč. 3, č. 3 (2021), s. 177-197. ISSN 2706-414X
- Marková, Lucie. Výkladní skříň československé kultury. Česká filharmonie a její výjezdy do zahraničí v 70. a 80. letech 20. století. *Za hranice služebně. Pracovní cesty z Československa do zahraničí v letech 1945 až 1989*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2021 - (Krátká, L.; Mücke, P.), s. 176-214. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-4998-6
- Maršálek, Zdenko. Regional Identity under Pressure from the Centres. Silesians during World War II, the Clash of Loyalties and Marginalization of Regional Specifics in the Post-War Creation of National Narratives. *Ethnicity*. Roč. 16, č. 1 (2021), s. 5-30. ISSN 1691-5844
- Mücke, Pavel. Tony Goes Out into the World. The Official Travels Abroad of the President of Czechoslovakia, Antonín Novotný (1953-68). *Journal of Transport History*. Roč. 42, č. 3 (2021), s. 360-380. ISSN 0022-5266. E-ISSN 1759-3999
- Mücke, Pavel. Vojna základ života...? Nad militární zkušeností absolventů civilních vysokých škol. *Mezi pakárnou a službou vlasti. Základní vojenská služba (1968-2004) v aktérské reflexi*. Praha: Academia, 2021 - (Hlaváček, J.), s. 125-161. Historie. ISBN 978-80-200-3332-1
- Olšáková, Doubravka. Muž pro „zvláštní úkoly” aneb Jak dostat do Prahy Kissingera i Nixona. *Dějiny a současnost*. Roč. 43, č. 3 (2021), s. 38-41. ISSN 0418-5129
- Pehe, Veronika. The Entrepreneur in „Transformation Cinema”. Representing the Economic Changes of the 1990s in Poland, Czech Republic, and Slovakia. *East European Politics and Societies*. (2021). ISSN 0888-3254. E-ISSN 1533-8371

- Roubal, Petr. The Battle of Žižkov. Urban Planners' Transition from Heritage Protection to Neoliberal Discursive Planning. *Journal of Urban History*. Roč. 47, č. 3 (2021), s. 495-510. ISSN 0096-1442. E-ISSN 1552-6771
- Schindler-Wisten, Petra. „Communism Didn't Touch My Kids Like Me.” Images of Communism in a Family Perspective. *Slovenský národopis*. Roč. 69, č. 2 (2021), s. 308-323. ISSN 1335-1303
- Smetana, Vít – Mastny, V. – Pechatnov, V. – Naimark, N. M. Stalin and the Fate of Europe after 1945. Contending Perspectives. *Journal of Cold War Studies*. Roč. 23, č. 3 (2021), s. 208-231. ISSN 1520-3972. E-ISSN 1531-3298
- Smetana, Vít. Metodologickými meandry v proudu historiografie – až na soutok s literaturou. *Dobrodružství historické interpretace*. Brno: Masaryk University, 2021 – (Hanuš, J.; Suk, J.), s. 173-194. Masaryk University contributions to history, 1. ISBN 978-80-210-9864-0
- Sommer, Vítězslav – Viktora, M. Rozhovor s Vítězslavem Sommerem. *Pěticípá totalita. 100 let KSČ v rozhovorech*. Praha: Kniha Zlín, 2021 – (Kroupa, D.; Rychlík, J.; Sommer, V.; Stehlík, M.; Štětina, J.; Žáček, P.; Viktora, M.), s. 140-190. Hot history. ISBN 978-80-7662-147-3
- Sommer, Vítězslav. The Last Battlefield of the Cold War. From Reform-Oriented Leisure Studies to Sociological Research on the “Socialist Lifestyle” in Czechoslovakia, 1950s-1989. *Cold War Social Science. Transnational Entanglements*. Cham: Palgrave Macmillan, 2021 – (Solovey, M.; Dayé, C.), s. 225-254. ISBN 978-3-030-70245-8
- Spurný, Matěj. Historiografie v dialogu o interpretaci pozdního socialismu. *Reflexe: Filosofický časopis*. –, č. 60 (2021), s. 193-211. ISSN 0862-6901
- Spurný, Matěj. Od negativní fascinace k porozumění. Jak jsem stavěl Most do budoucnosti. *Dobrodružství historické interpretace*. Brno: Masaryk University, 2021 – (Hanuš, J.; Suk, J.), s. 195-207. Masaryk University contributions to history, 1. ISBN 978-80-210-9864-0
- Suk, Jiří. Demokracii pro všechny! Jenže jakou? Parlamentní demokracie v úvahách opozičních skupin na sklonku osmdesátých let. *Dlouhý volební rok 1990 ve střední Evropě. Očekávání, koncepty, praxe*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021 – (Gjuričová, A.; Zahradníček, T.), s. 51-72. ISBN 978-80-7285-261-1
- Suk, Jiří. Tenkrát po devětaosmdesátém. *Demokracie a občanské ctnosti: k životnímu jubileu Petra Pitharta*. Praha: Academia, 2021 – (Hlaváček, P.; Kysela, J.), s. 584-594. ISBN 978-80-200-3191-4

- Šmidrkalová, Michaela. Vstříc atomovému informačnímu věku. Československo a Mezinárodní nukleární informační systém (INIS) 1970–1989. *Práce z dějin Akademie věd*. Roč. 13, č. 1 (2021), s. 21–42. ISSN 1803-9448
- Vaněk, Miroslav - Wohlmuth Markupová, Jana. Orální historie v oku hurikánu. Reflexe terénního výzkumu koronavirové krize v České republice a v zahraničí. *Memo. Časopis pro orální historii*. Roč. 11, č. 1 (2021), s. 8–21. ISSN 1804-753X
- Vilímek, Tomáš. Mám jít k volbám se sebezapřením? K funkcím a charakteristickým znakům normalizačních voleb v Československu. *Dlouhý volební rok 1990 ve střední Evropě. Očekávání, kocepty, praxe*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2021 - (Gjuričová, A.; Zahradníček, T.), s. 73–96. ISBN 978-80-7285-261-1
- Vondráková Bortlová, Hana. Domů jen s Jawou! Kubánci si v normalizačním Československu mohli splnit svůj „americký sen“. *Paměť a dějiny*. Roč. 15, č. 4 (2021), s. 46–58. ISSN 1802-8241
- Vondráková Bortlová, Hana. K otázce důvěry. Covid-19 jako inhibitor, či katalyzátor vztahu narátor – tazatel? *Memo. Časopis pro orální historii*. Roč. 11, č. 1 (2021), s. 48–56. ISSN 1804-753X
- Vondráková Bortlová, Hana - Szente-Varga, M. Labor Migration Programs within the Socialist Bloc. Cuban Guestworkers in Late Socialist Czechoslovakia and Hungary. *Labor History*. Roč. 62, č. 3 (2021), s. 297–315. ISSN 0023-656X. E-ISSN 1469-9702
- Wohlmuth, Petr. Armádní disciplinační řád v historické subjektivě bývalých vojáků základní služby. *Mezi pakárnou a službou vlasti. Základní vojenská služba (1968–2004) v aktéřské reflexi*. Praha: Academia, 2021 - (Hlaváček, J.), s. 200–282. Historie. ISBN 978-80-200-3332-1
- Wohlmuth, Petr. Zoufalství, jaderné rakety a magické hory. Uchronický příběh bývalého vojáka základní služby. *Český lid, Etnologický časopis*. Roč. 108, č. 2 (2021), s. 131–150. ISSN 0009-0794

Významné akce, které pracoviště (spolu)pořádalo

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE: 100 LET OD ZALOŽENÍ KSČ KONANÁ VE SPOLUPRÁCI S ÚSTAVEM PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ PRAHA, 13. KVĚTNA, 19.–21. KVĚTNA 2021

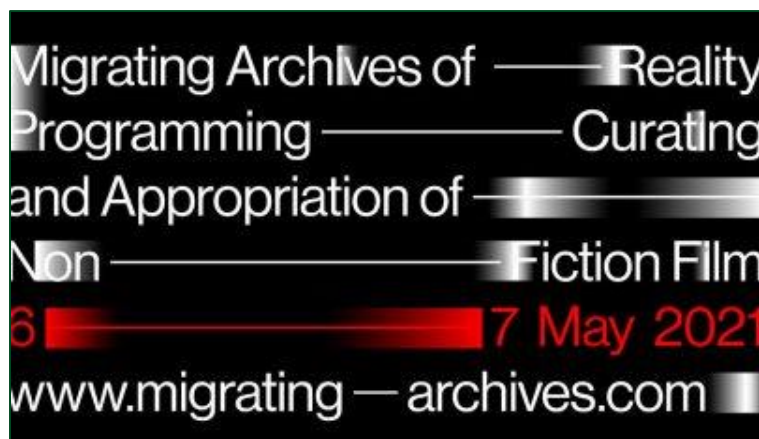
Konference přinesla komplexní pohled na fenomén československého komunismu,

spojovala proto tradiční historický přístup s interdisciplinární perspektivou (zejména sociologií a politologií) se zaměřením na analýzu dopadů komunistické minulosti na fungování liberální demokracie po roce 1989. Program konference se však tematicky neomezil pouze na vývoj komunistické strany, ale zahrnoval též širší společenský kontext jejího působení. Konference byla členěna do tematických panelů, jež se věnovaly mezinárodním, vnitropolitickým, bezpečnostním, hospodářským a sociálním otázkám napříč časem od první světové války až po současnost. Konference se uskutečnila ve formě série online panelů živě vysílaných prostřednictvím YouTube v českém a anglickém jazyce s tlumočením.

Diskuse (13. května) „Stoleté

dědictví československého komunismu“ byla úvodní akcí k mezinárodní konferenci konané u příležitosti 100. výročí založení Komunistické strany Československa. Ústav pro soudobé dějiny ji pořádal společně s Knihovnou Václava Havla a Ústavem pro studium totalitních režimů. Diskuze se zaměřila mimo jiné na tyto otázky: Jakou a jak hlubokou stopu zanechalo stoleté působení komunistického hnutí a komunistické ideologie u nás a v nás? Není na čase komunistickou kapitolu českých dějin pomalu uzavírat a historizovat? Lze odhadnout, jak může komunistické hnutí a ideologie v ČR působit dál?

MEZINÁRODNÍ ONLINE KONFERENCE
„MIGRATING ARCHIVES OF REALITY.
PROGRAMING, CURATING, AND
APPROPRIATION OF NON-FICTION
FILM, 6. A 7. 5. 2021 (ONLINE)

Non-fikční filmy jako značně
nestabilní díla, jejichž obsah
neustále migruje, jako otevřené
záběry reality, které mohou svým

každým dalším znovu-užitím pozměňovat svůj význam. Tyto záběry sloužily jako součást dokumentárních filmů, putovaly po celé Evropě v podobě dílčích šotů týdeníků různých národních agentur, byly uváděny v kinech, ale i širokých sítích alternativní distribuce, v dalších letech se pak stávaly součástí stříhových aj. filmů, televizních programů, a dnes nacházejí svou novou pozici v digitálním prostředí. Všechna tato uplatnění non-fikčního filmu vždy vstupovala do hry s dobovými výklady dějin a politikami paměti. Konference reagovala právě na tuto nestálou povahu non-fikčního filmu a ptala se zejména po digitální praxi zacházení s ním. Konference se uskutečnila v rámci výzkumného projektu „Visual Culture of Trauma, Obliteration, and Reconstruction in Post WWII Europe“

ZLÍN KOUŘÍ MARLBORA: 90. LÉTA
POHLEDEM DOKUMENTÁRNÍHO FILMU.
PŘEHLÍDKA DOKUMENTÁRNÍCH FILMŮ
VE SPOLUPRÁCI S NÁRODNÍM
FILMOVÝM ARCHIVEM
PRAHA, 27. 11. 2021

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR,
v. v. i., ve spolupráci s Národním
filmovým archivem uspořádaly

přehlídku dokumentárních filmů z produkce Nadačního fondu Film & Sociologie nabízejících originální pohledy na vývoj českých měst po roce 1989. Témata tří dokumentů, jež ve své době reflektovaly budování demokracie a tržního hospodářství v regionech i za zdmi úřadů, se věnovala soukromému podnikání, komunální politice a proměně státní správy. Každý z filmů byl uveden odborným referátem, po projekci následovala diskuse.

VEŘEJNOST + EXPERTI + ARCHITEKTI / 45–92. PŘEDNÁŠKOVÝ CYKLUS POŘÁDANÝ SPOLEČNĚ S FAKULTOU ARCHITEKTURY ČVUT. PRAHA, ŘÍJEN A LISTOPAD 2021

O komplikovaných relacích mezi architekty, experty a laiky za reálného socialismu a po sametové revoluci v

Československu hovořili historici nejnovější architektury. Před více než osmdesáti lety architekti začali ptát, jakým způsobem lze při navrhování hromadné výstavby zohlednit hlas veřejnosti. Nakolik ovšem architekti a plánovači byli ochotní vyslyšet požadavky a přání budoucích uživatelů architektury? A jakou roli v dialogu mezi tvůrci a spotřebiteli architektury sehráli sociologové? Toto byly hlavní otázky v průběhu cyklu přednášek reflektované.

VOJENSKÁ SLUŽBA V INTERDISCIPLINÁRNÍ PERSPEKTIVĚ: ORGANIZACE – DISCIPLINACE – ZKUŠENOST – KULTURA. 24.–25. 6. 2021

Tématem konference spolupořádané čtyřmi institucemi byl fenomén vojenské služby, s důrazem na službu

povinnou/základní, nijak nevylučujícím tématu, týkající se vojenské služby v období před nástupem braneckých armád. Časově byla konference vymezena obdobím pozdního raného novověku až současnosti. Geografickým vymezením byl prostor českých zemí a Slovenska s přesahy do střední Evropy, nahlédnutý v perspektivě historických a humanitních věd. Ambicí pořadatelů bylo pojmout konferenci jako snahu podpořit zatím nepříliš intenzivní dialog mezi odborníky z oblasti vojenství, historiky vojenství, antropology, etnology a sociology a dalšími, zabývajícími se podobnými problémy.

ORÁLNÍ HISTORIE V ČASE KRIZÍ. PRAHA, 18.–19. 2. 2021

Konferenci spolupořádaly Česká asociace orální historie, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. Úvodní

příspěvek konference přednesl online přední italský orální historik Alessandro Portelli (Circolo Gianni Bosio and Università La Sapienza – Rome).

Záběr z komorního předání sborníku k 80. narozeninám Petra Pitharta, kterého se mimo jiné zúčastnil za Ústav pro soudobé dějiny Jiří Suk

Vzdělávací činnost

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., dlouhodobě spolupracuje s vysokými školami; na pedagogické činnosti vysokých škol se podílí téměř dvě desítky pracovníků a pracovníků ústavu. Pracoviště má uzavřenu dohodu o spolupráci při uskutečňování doktorského studijního programu Moderní dějiny s Fakultou sociálních věd Univerzity Karlovy. V roce 2021 pak byla uzavřena dohoda o spolupráci při uskutečňování doktorského studijního programu Židovská studia s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy. Dále pracoviště spolupracuje při realizaci programu doktorského studia (Soudobé evropské kulturní dějiny, Obecná antropologie – integrální studium člověka) s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy (UK), Filozofickou fakultou UK (Politologie, Historické vědy), Přírodovědeckou fakultou UK (Filosofie a dějiny přírodních věd), Fakultou filozofickou Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Filozofickou fakultou Univerzity Pardubice.

Rozsáhlá je participace výzkumných pracovníků a pracovníků ústavu na výuce pregraduální. Vedle fungování společných pracovišť s Fakultou sociálních věd Univerzity Karlovy (Institut mezinárodních studií) a s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy (pracoviště Orální historie – soudobé dějiny) se jedná o výuku a přednáškovou činnost také na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Masarykově univerzitě v Brně, Filozofické fakultě Univerzity Karlovy či Univerzitě v Hradci Králové.

Pracoviště se zapojuje také do sféry vzdělávání na základních a středních školách, zejména ve formě workshopů a tematických přednášek. Pro ilustraci lze zmínit dvě lektorské přednášky na téma výzkumu soudobých dějin za pomoci orální historie v rámci projektového dne k výročí 17. listopadu 1989 (Gymnázium Hrabůvka, Ostrava), přednášku pro žáky 8. a 9. tříd v rámci akce Samet na školách (Základní škola Březová nad Svitavou), anebo participaci na Pražské mezinárodní konferenci slovenských a českých středoškoláků k tématu národnostních menšin v České a Slovenské republice, konané pod záštitou velvyslance Slovenské republiky.

V roce 2021 se pracoviště zapojilo také do akce Otevřená věda, tedy programu vědeckých stáží pro talentované středoškoláky a středoškolačky na pracovištích Akademie věd ČR. Pod vedením Mgr. Jiřího Hlaváčka, PhD. na pracovišti působily dvě středoškolačky, Aneta Hyksová z Gymnázia a SOŠ Klášterec nad Ohří a Sabina Millerová z Gymnázia Českolipská v Praze. Spolu s lektorem se prostřednictvím využívání metody orální historie, a hlavně díky své zálibě v historii

a bádání o nedávných dějinách, v rámci stáže zaměřily na hledáním paralel mezi dobou tzv. normalizace a současným obdobím pandemie nemoci covid-19.

Činnost pro praxi

V Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) se pracoviště jako partner podílelo na řešení dvou projektů: 1) Identifikace a trvalá dokumentace kulturní, krajinné a sídelní paměti obce – na příkladu zaniklých sídel Moravy a Slezska (společně s Mendelovou univerzitou v Brně a Masarykovou univerzitou); 2) Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České republice (společně s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy a Slezskou univerzitou v Opavě). První jmenovaný projekt se věnuje tvorbě databáze sídel zaniklých mezi lety 1945 až 1989 na území Moravy a Slezska, jedním z jeho důležitých výstupů je databáze historických, demografických a krajinně-ekologických informací i fotodokumentace k jednotlivým sídlům, které budou následně vizualizovány v interaktivní mapě.

Dále je možné zmínit aktivity Milana Ducháčka, který se jako oborový didaktik dlouhodobě podílí na tzv. Velké revizi rámcových vzdělávacích programů (<https://velke-revize-zv.rvp.cz/>), reformě obsahu a cílů výuky dějepisu v České republice.

Dlouhodobě úspěšné je zapojení ÚSD do tvorby počítačové hry (výukové simulace). V roce 2021 vyšla na začátku srpna – jako pokračování úspěšné hry *Attentat 1942* – hra *Svoboda 1945: Liberation*. Pracovníci Ústavu pro soudobé dějiny se na její tvorbě podíleli především jako odborní konzultanti a spoluvůrci scénáře. *Svoboda 1945: Liberation* je unikátní kombinace adventury, interaktivních rozhovorů se skutečnými herci a vzpomínek lidí, kteří prožili chaos po konci druhé světové války.

Záběr z oficiálního traileru ke hře *Svoboda 1945: Liberation*

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce se rozvíjí na základě úspěšného řešení ukončených a stávajících projektů a v aktivním přístupu k nově vyhlašovaným soutěžím.

Pracoviště sleduje dlouhodobou strategii zapojování se do mezinárodní vědecké sítě tak, aby byla zajištěna kontinuita mezinárodní spolupráce v delším časovém horizontu. V roce 2021 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., participoval na těchto mezinárodních projektech:

- * Volkswagen Stiftung: Ústav pro soudobé dějiny se v říjnu 2021 připojil k multidisciplinárnímu vědeckému týmu v rámci nového výzkumného projektu „Směrem k neliberálnímu konstitucionalismu ve středovýchodní Evropě: historická analýza v komparativní a transnacionální perspektivě“. Čtyřletý projekt financovaný z programu „Výzvy pro Evropu“ Nadace Volkswagen Stiftung spojuje Univerzitu Friedricha Schillera v Jeně, Univerzitu v Erfurtu, Varšavskou univerzitu a Institut demokracie na Středoevropské univerzitě v Budapešti s Ústavem pro soudobé dějiny s cílem společně studovat kořeny a projevy současného neliberálního konstitucionalismu v regionu střední a východní Evropy (2021–2025)
- * European Research Council (soutěž proběhla v roce 2021, začátek projektu 2022): Ústav pro soudobé dějiny se stal členem výzkumného konsorcia nového ERC grantu pro pokročilé badatele, který byl v letošním roce udělen Simone Turchettimu z univerzity v Manchesteru. Projekt “NEWORLD@A – Negotiating World Research Data” se bude zabývat vědeckou diplomacií za studené války a diplomatickým vyjednáváním spjatým se vznikem současného globálního systému sdílení vědeckých dat
- * Horizon 2020: Articulating the free market: A cultural history of the economic transformation in Central Europe, 1989–1999 (Marie Skłodowska-Curie Action – Individual Fellowship, 2018–2022)
- * ERC: Shaping a European Scientific Scene: Alfonsine Astronomy (koordinátor CNRS, Observatoire de Paris, 2017–2022)
- * Horizon 2020, History of European Urbanism in the 20th Century (koordinátor Bauhaus-Universität Weimar, 2016–2021)
- * EACEA (Education, Audio visual and Culture Executive Agency): Breaching the wall, we do need education! (koordinátor Fondazione Gramsci Emilia-Romagna-Onlus, Bologna, 2019–2021)
- * Horizon 2020: JPICHER Digital Heritage: European History Reloaded: Curation and Appropriation of Digital Audiovisual Heritage (koordinátor Utrecht University, 2018–2021)

- * HERA_VICTOR-E: Visual Cultures of Trauma, Obliteration, and Reconstruction in Post-WW II Europe (2018–2021)
- * Fondy EHP a Norska 2014–2021: Czechoslovaks in Norway during WWII – research and public cooperation (koordinátor Ústav pro soudobé dějiny, AV ČR, v. v. i., 2020–2022)

V rámci mezinárodního projektu financovaného fondy EHP a Norska „Czechoslovak in Norway during WWII“ byla připravena putovní výstava s názvem „Posláni na Sever: Češi na nucené práci v Norsku“.

V programu Inter-Excellence (podprogram Inter-Cost) ústav participuje – společně s Ústavem pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., – na projektu Média kulturní opozice v Československu.

Po úspěšném završení projektu Inter-Excellence (výzva Inter-Vector) Parliaments in Transition v roce 2019 získala hlavní řešitelka podporu pro „návazný“ projekt výzvy Inter-Vector s názvem Parliamentary Cultures in Europe: Ke společnému výzkumnému projektu. Při hodnocení průběžné zprávy projektu nezávislá komise uvedla, že v souvislosti s řešením projektu se pracoviště stává lídrem odborné debaty v rámci evropského studia dějin parlamentarismu a významně tak posiluje svoji internacionalizaci. Hlavní řešitelka, Adéla Gjuričová, je mimo jiné také členkou výkonného výboru The European Information and Research Network on Parliamentary History (EuParl.net). Jedním z výstupů projektu je EuParl.net Newsletter.

Popularizační činnost

Pracovníci a pracovnice Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, v. v. i., ve spolupráci s médii (deníky, kulturními časopisy, rozhlasem, televizí) významným způsobem participují na popularizačních aktivitách v oblasti moderních a soudobých dějin. V roce 2021 se jednalo celkem o 173 nejrůznějších mediálních výstupů: 62 online média, 73 tisku, 33 televize a 56 rozhlas. Pravidelně jsou pracovníci a pracovnice ÚSD zváni do pořadů Historie.cs, Studia ČT24, komentovaných zpravodajských relací a rozhlasových pořadů

Záběr z pořadu České televize Historie.cs – téma: Narození strany komunistické, mezi diskutujícími prof. Jiří Kocian, 17. května 2021

Stejně jako v předchozích letech, i v roce 2021 se pracoviště aktivně zapojilo do Týdne Akademie věd ČR. Celý týden probíhaly přednášky a panelové diskuse nad badatelskými tématy i publikačními výstupy. Uskutečnila se také veřejností velmi oblíbená a hojně navštěvovaná exkurze na pracovišti ve Vlašské.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., organizuje dva cykly tematických seminářů, které jsou otevřené odborné veřejnosti – badatelský seminář k soudobým dějinám a seminář k moderním židovským dějinám.

V prvním pololetí roku 2021 byla tato forma setkávání v reakci na protipandemická opatření utlumena (obdobně jako v roce 2020).

Ve snaze nahradit možnost prezentovat výsledky své činnosti širší (odborné) veřejnosti pracoviště spustilo svůj podcastový kanál (v současné době dostupný přes Anchor a Spotify, další platformy budou přidávány). V podzimních měsících se pak uskutečnily v „hybridní“ formě tři tematické semináře: Poválečné dějiny českých dějin umění; Základní vojenská služba, 1968–2004; Moc na vesnici (Politický život na Valašsku, 1945–1954)

Semináře k moderním židovským dějinám, které pracoviště pořádá od roku 2013, nově ve spolupráci s Masarykovým ústavem a Archivem Akademie věd ČR, v. v.

i., a s Pražským centrem židovských studií při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Celkem se v roce 2021 uskutečnily čtyři semináře a jedna zajímavá diskuse nad dvěma knihami s propojenými tématy: *Jewish and Romani Families in the Holocaust and Its Aftermath* (Rutgers University Press, 2021), kterou vydala Kateřina Čapková s Eliyanou Adler; *Intermarriage from Central Europe to Central Asia. Mixed Families in the Age of Extremes* (Nebraska University Press, 2020) vydaná Adriennou Edgar a Benjaminem Frommerem. Diskuze proběhla v angličtině, zúčastnil se jí mimo jiné Benjamin Frommer, moderoval Michal Frankl.

HODNOCENÍ DALŠÍ A JINÉ ČINNOSTI

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., nevyvíjí žádnou další či jinou činnost.

INFORMACE O OPATŘENÍCH K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKŮ V HOSPODAŘENÍ A ZPRÁVA, JAK BYLA SPLNĚNA OPATŘENÍ K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKŮ ULOŽENÁ V PŘEDCHOZÍM ROCE

V roce 2021 neproběhla v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., žádná kontrola hospodaření, z předchozího období nebyla uložena žádná opatření k odstranění nedostatků.

STANOVISKO DOZORČÍ RADY

Dozorčí rada Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., projednala Výroční zprávu o činnosti a hospodaření pracoviště za rok 2021 na svém 30. zasedání 4. dubna 2022. Ke zprávě neměla připomínky, její doporučení na formální úpravy byla zapracována.

INFORMACE POŽADOVANÉ ZÁKONEM Č. 563/1991 SB, O ÚČETNICTVÍ

Skutečnosti, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výročí zprávy

Po rozvahovém dni nenastaly žádné skutečnosti významné pro naplnění účelu výroční zprávy.

Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje

Informace o aktivitách a dosažených cílech v této oblasti jsou zahrnuty v části výroční zprávy, která se věnuje hodnocení hlavní činnosti.

Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., třídí odpad na recyklovatelné materiály (papír, plast, sklo) a používá ekologicky šetrné kancelářské produkty (recyklovaný papír, opakovaná plnění tonerů apod.).

Nabytí vlastních akcií nebo vlastních podílů

V roce 2021 nedošlo k nabytí vlastních akcií ani vlastních podílů.

Informace o zahraniční pobočce

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., nemá žádnou pobočku ani pracoviště v zahraničí.

Aktivita v oblasti pracovněprávních vztahů

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., k 31. 12. 2021 zaměstnával 70 zaměstnanců a zaměstnankyň (36 mužů, 34 žen), z toho 57 výzkumných pracovníků (25 žen, 32 mužů) (přepočteno 41 FTE); pět pracovníků v knihovně, čtyři ženy a jednoho muže v technickohospodářské správě.

Průměrná mzda činila 40 886 Kč. V průběhu roku byli přijati tři noví zaměstnanci/zaměstnankyně, pracovní poměr byl skončen se šesti pracovníky/pracovnicemi (včetně pracovních poměrů realizovaných z účelově určených finančních prostředků).

Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., bude pokračovat ve svých aktivitách souvisejících se základním výzkumem soudobých českých a československých dějin a dějin vědy, včetně zasazování zkoumané problematiky do širšího mezinárodního kontextu. Klást bude důraz na ještě hlubší zapojování se do mezinárodních projektů a na publikaci v zahraničních odborných periodikách. Činnost pracoviště se bude rozvíjet podle zásad dlouhodobé výzkumné strategie, jež byla schválena v prosinci 2018. Intenzivně bude podporováno zapojení badatelů a badatelek mladší generace v příslušných programech (Lumina Quaeruntur, Program podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů AV ČR) a důraz bude kladen i na zapojení pracoviště do projektových soutěží, a to nejen v rámci Grantové agentury ČR.

Dále bude pracoviště pokračovat v systematickém plnění úkolů vyplývajících z charakteru instituce jako specializovaného pracoviště pro obor soudobých dějin a dějin vědy a rozvíjet servisní badatelskou činnost (knihovna, dokumentační sbírky, ediční činnost, oborový časopis) i spolupráci s vysokými školami.

Stejně jako v uplynulém období, i v roce 2022 bude důležitým úkolem, zejména pro vedení pracoviště, realizace rekonstrukce objektu v Hybernské. Administrativně i manažersky náročné budou fáze výběrového řízení; s ohledem na probíhající krize – pandemické a v době přípravy výroční zprávy také ruské invaze na Ukrajinu – pak lze očekávat přinejmenším zpomalení tempa rekonstrukce. Nevyhovující pracovní prostory a zejména skutečnost, že pracovní týmy, skupiny, jednotlivci musí být rozmístěni v několika objektech, nepříznivě ovlivňuje jak každodenní chod pracovišť, tak zejména možnost každodenního setkávání se, které je důležité jak pro odborné diskuse, tak pro celkově příjemné pracovní ovzduší. Z hlediska kvality pracovního prostředí je proto velmi důležité, že se řediteli pracoviště podařilo se zástupci hlavního města Prahy dojednat revitalizaci objektu ve Vlašské. Na Puškinově náměstí není situace kritická, prostory vyžadují jen běžnou údržbu a opravy. Pokud to pandemická situace dovolí, budou realizována setkání pracovní (typicky odborné workshopy a semináře) i nepracovní (například zahradní slavnost, sportovní den), výjezdní zasedání menších týmů, jejichž hlavním cílem bude zmírnění negativních dopadů nevyhovujících prostor na celkový „život“ v Ústavu pro soudobé dějiny.

Rok 2022 bude také rokem „volebním“ – v lednu končí funkční období současné rady pracoviště, v červnu pak první funkční období stávajícího ředitele pracoviště, k obměně dojde i ve složení dozorčí rady, jelikož třem členům v únoru, respektive v dubnu skončí druhé funkční období.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB, O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Zpráva dle §18 zákona o svobodném přístupu k informacím – údaje za rok 2020

- a) Počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádostí: 0.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., neobdržel žádnou žádost o informace ani nevydal žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.
- b) Počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., neobdržel žádné odvolání proti rozhodnutí.
- c) Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení: 0.
V roce 2021 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., nebyl účastníkem žádného soudního řízení.
- d) Výčet poskytnutých výhradních licencí: 2
V souvislosti s publikační činností pracoviště, resp. jednotlivých výzkumných pracovníků a pracovníc byly poskytnuty tyto výhradní licence:
- * Licenční smlouva nakladatelská (podepsána 7. 12. 2021) mezi pracovištěm a Univerzitou Karlovou, Vydavatelstvím Filozofické fakulty ke kapitole Michala Kopečka, zaměstnance ÚSD, s názvem „From Narrating Dissidence to Post-Dissident Narrative of Democracy: Anti-totalitarianism, Politics of Memory and Culture Wars in East-Central Europe 1970s–2000s“, které bude uveřejněno v publikaci s názvem „Central European Culture Wars: Beyond Post-communism and Populism“. ÚSD udělil nakladateli výhradní licenci k rozmnožování a rozšiřování díla na dobu 15 let.
 - * Licenční smlouva (podepsána 24. 11. 2021) mezi pracovištěm a společností Albatros Media a. s., k částem díla s pracovním názvem „Svoboda na prodej“, které zpracují zaměstnanci ÚSD Veronika Pehe, Pavel Mücke, Lenka Krátká. ÚSD udělil výhradní licenci k rozmnožování a rozšiřování díla na dobu 10 let.
- e) Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení: 0.
V roce 2021 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., neobdržel žádnou stížnost.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.

Účetní závěrka

a

Zpráva nezávislého auditora o účetní závěrce

za rok končící 31. prosince 2021

Auditor

interexpert neziskový sektor s.r.o.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o., Mikulandská 2, Praha 1, 110 00, Tel:+420 224 933 658, Fax:+420 224 934 101
e-mail: secretary@interexpert.cz www.interexpert.cz

Obsah:

Zpráva nezávislého auditora

Účetní výkazy:

Rozvaha

Výkaz zisku a ztráty

Příloha k účetní závěrce

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2021

Zpráva nezávislého auditora

Veřejná výzkumná instituce:	Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.
Právní forma:	Veřejná výzkumná instituce
Sídlo:	Vlašská 355/9, Praha 1, 118 40, Česká republika
Identifikační číslo:	68378114
Rozvahový den:	31.12.2021
Předmět hlavní činnosti:	Předmětem hlavní činnosti ÚSD je vědecký výzkum v oblasti soudobých dějin a dějin vědy. Svou činností ÚSD přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace (monografie, časopisy, sborníky apod.), poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky účetní jednotky, u které hlavním předmětem činnosti není podnikání (dále jen účetní jednotka), sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2021, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2021 a přílohy, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv účetní jednotky k 31.12.2021 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící k 31.12.2021 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na účetní jednotce nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán účetní jednotky.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které posuzují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o účetní jednotce, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržovaných ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky za účetní závěrku

Statutární orgán účetní jednotky odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán účetní jednotky povinen posoudit, zda je účetní jednotka schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán účetní jednotky plánuje zrušení účetní jednotky nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nepravdnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody, falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol představenstvem.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem účetní jednotky relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoliv abychom mohli vyjádřit názor na účinnost vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti představenstvo Účetní jednotky uvedlo v příloze.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky představenstvem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Účetní jednotky trvat nepřetržitě. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v účetní závěrce – příloze, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Účetní jednotky trvat nepřetržitě vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že účetní jednotka ztratí schopnost trvat nepřetržitě.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán účetní jednotky mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o.
Mikulandská 2, 110 00 Praha 1
Oprávnění KAČR 511

Ing. Karolina Neuvirtová, jednatelka a auditorka
Oprávnění KAČR 2176

Datum:	17-05-2022
Podpis auditora:	

ROZVAHA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Sestaveno k 31.12.2021
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název		k 01.01.2021	k 31.12.2021
A	A.Dlouhodobý majetek celkem	001	117 042 081,60	124 092 446,60
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	002	606 252,67	1 429 528,67
A.I.2	2.Software	004	351 217,60	351 217,60
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	006	209 116,07	209 116,07
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	008	45 919,00	869 195,00
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem	010	128 190 639,80	135 445 964,80
A.II.1	1.Pozemky	011	38 760 134,00	38 760 134,00
A.II.3	3.Stavby	013	80 973 572,00	80 973 572,00
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory	014	4 229 414,40	4 528 414,40
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek	017	4 227 519,40	4 227 519,40
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	019		6 956 325,00
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem	028	-11 754 810,87	-12 783 046,87
A.IV.2	2.Oprávký k softwaru	030		-92 337,00
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM	032	-213 653,07	-209 116,07
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám	034	-3 397 792,00	-4 247 700,00
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věci	035	-3 915 846,40	-4 006 374,40
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM	038	-4 227 519,40	-4 227 519,40
B	B.Krátkodobý majetek celkem	040	18 328 111,15	20 321 132,89
B.I	I.Zásoby celkem	041	1 260 312,31	1 641 574,74
B.I.5	5.Výrobky	046	1 260 312,31	1 641 574,74
B.II	II.Pohledávky celkem	051	300 573,84	547 274,15
B.II.1	1.Odběratelé	052	14 806,84	45 509,25
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy	055	294 865,00	495 993,00
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci	057	-18 108,00	1 050,00
B.II.17	17.Jiné pohledávky	068	9 010,00	4 721,90
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem	071	16 677 358,93	17 717 282,88
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně	072	60 136,07	68 269,09
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech	074	16 617 222,86	17 649 013,79
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem	079	89 866,07	415 001,12
B.IV.1	1.Náklady příštích období	080	89 866,07	48 705,95
B.IV.2	2.Příjmy příštích období	081		366 295,17
	AKTIVA CELKEM	082	135 370 192,75	144 413 579,49

ROZVAHA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Sestaveno k 31.12.2021
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název		k 01.01.2021	k 31.12.2021
A	A.Vlastní zdroje celkem	083	129 404 116,83	137 275 085,10
A.I	I.Jmění celkem	084	129 404 116,83	137 275 085,10
A.I.1	1.Vlastní jmění	085	117 042 081,60	124 092 446,60
A.I.2	2.Fondy	086	12 362 035,23	13 182 638,50
B	B.Cizí zdroje celkem	092	5 966 075,92	7 138 494,39
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem	103	4 699 356,61	5 496 619,65
B.III.1	1.Dodavatelé	104	249 707,43	60 803,05
B.III.3	3.Přijaté zálohy	106		81 600,36
B.III.5	5.Zaměstnanci	108	2 386 179,00	3 003 218,00
B.III.6	6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům	109	10 539,00	13 493,00
B.III.7	7.Závazky k institucím SZ a VZP	110	1 220 151,00	1 487 339,00
B.III.9	9.Ostatní přímé daně	112	446 261,00	394 246,00
B.III.11	11.Ostatní daně a poplatky	114	160 076,00	140 175,00
B.III.12	12.Závazky ze vztahu k SR	115		86 871,06
B.III.17	17.Jiné závazky	120	226 443,18	228 874,18
B.IV	IV.Jiná pasíva celkem	127	1 266 719,31	1 641 874,74
B.IV.2	2.Výnosy příštích období	129	1 266 719,31	1 641 874,74
	PASIVA CELKEM	130	135 370 192,75	144 413 579,49

<p>Razítko :</p> <p>Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky, v.v.i. Vlašská 9/355, 118 40 Praha 1 IČ: 68378114</p>	<p>Odpovědná osoba (statutární zástupce) : Prof.Dr.Mgr.Miroslav Vaněk, PhD.</p> <p>Podpis odpovědné osoby :</p> <p>Právní forma účetní jednotky : věřejně výzkumná instituce</p>	<p>Osoba odpovědná za sestavení : Gabriela Hovorková</p> <p>Podpis osoby odpovědné za sestavení :</p> <p>Předmět podnikání : Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd</p> <p>Okamžik sestavení : 22.2.2022</p>
---	---	--

VÝSLEDOVKA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Od 01.01.2021 do 31.12.2021
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná
A	A. Náklady				
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	8 270 055,46		
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	1 185 386,34		
A.I.3	3. Opravy a udržování	005	45 247,83		
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	784 641,53		
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	40 730,00		
A.I.6	6. Ostatní služby	008	6 214 049,76		
A.III	III. Osobní náklady	013	45 871 479,00		
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	33 334 774,00		
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění	015	10 034 367,00		
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady	017	2 502 338,00		
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	5 630,00		
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	5 630,00		
A.V	V. Ostatní náklady	021	8 404 206,14		
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	14 345,85		
A.V.21	21. Manka a škody	027	140 175,00		
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	8 249 685,29		
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	1 027 836,00		
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	1 027 836,00		
	Náklady celkem	039	63 579 206,60		

VÝSLEDOVKA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Od 01.01.2021 do 31.12.2021
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	58 033 717,20		
B.I.1	1. Provozní dotace	042	58 033 717,20		
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	287 604,22		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	5 257 885,18		
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	11,04		
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052	0,01		
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	3 615 538,81		
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	1 642 335,32		
	Výnosy celkem	061	63 579 206,60		

<p>Razítko :</p> <p>Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky, v.v.i. Vlašská 9/355, 118 40 Praha 1 IČ: 68378114</p>	<p>Odpovědná osoba (statutární zástupce) : Prof. Dr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.</p> <p>Podpis odpovědné osoby :</p> <p>Právní forma účetní jednotky : vědecká výzkumná instituce</p>	<p>Osoba odpovědná za sestavení : Gabriela Hovorková</p> <p>Podpis osoby odpovědné za sestavení :</p> <p>Předmět podnikání : Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd</p> <p>Okamžik sestavení : 22.2.2022</p>
---	--	--

Příloha k účetní závěrce ke dni 31. 12. 2021

ÚČETNÍ JEDNOTKA: ÚSTAV PRO SOUDOBÉ DĚJINY, AV ČR, v. v. i.,

SE SÍDLEM: VLAŠSKÁ 9, 118 40 PRAHA 1.

PŘÁVNÍ FORMA: VEŘEJNÁ VÝZKUMNÁ INSTITUCE.

IČ: 68378114.

ZŘIZOVATEL: AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY – ORGANIZAČNÍ SLOŽKA STÁTU

IČ 60165171 SE SÍDLEM V PRAZE 1, NÁRODNÍ 1009/3, PSČ 117 20

HLAVNÍ ČINNOST

Předmětem hlavní činnosti ÚSD je vědecký výzkum v oblasti soudobých dějin. Svou činností ÚSD přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace (monografie, časopisy, sborníky apod.), poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.

STATUTÁRNÍ ORGÁN: ředitel

Prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.

RADA INSTITUCE:	předsedkyně	Mgr. Markéta Devátá, PhD.
	místopředsedkyně	PhDr. Adéla Gjuričová, PhD.
	členové:	Mgr. Jaroslav Cuhra, PhD. (ÚSD); PhDr. Michal Kopeček, PhD. (ÚSD); PhDr. Antonín Kostlán, CSc. (ÚSD); PhDr. Jiří Suk, PhD., DSc. (ÚSD); PhDr. Oldřich Tůma, PhD. (ÚSD); Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD. (ÚSD); Prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr. (FF JU); Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (FF UPCE), Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD. (ÚDA UK); PhDr. Petr Šámal, PhD. (ÚČL AV ČR); Prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc. (FF UK)
	tajemník:	Mgr. et Mgr. Zdenko Maršálek, PhD.
DOZORČÍ RADA:	předsedkyně:	JUDr. Lenka Vostrá, PhD.
	místopředseda:	Mgr. David Weber
	členové:	Ing. Petr Bobák, CSc.; PhDr. Daniel Doležal, PhD.; Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.
	tajemnice:	PhDr. Krátká Lenka, PhD.
ÚČETNÍ OBDOBÍ:	1. leden–31. prosinec 2021	

1. Použité obecné účetní zásady, účetní metody a jejich změny a odchylky

Účetní závěrka je sestavena v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví a s vyhláškou č.504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání. Při vedení účetnictví jsou používány účetní metody podle §32–§42 vyhlášky.

V účtovém rozvrhu si účetní jednotka stanoví uspořádání a obsah syntetických účtů v rámci účtových skupin směrné účtové osnovy, která je závazně stanovena zřizovatelem.

Účetní záznamy jsou zpracovány informačně ekonomickým systémem iFIS společnosti BBM, s.r.o. Písek, zpracování mzdového účetnictví zajišťuje mzdový systém EGJE společnosti Elanor spol. s r.o..

Centrální zálohování dat je zajištěno zřizovatelem na základě servisní smlouvy uzavřené se Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i. Účetní doklady v tištěné

podobě jsou uloženy v archivu dokumentace THS v souladu se zákonem o účetnictví v objektu sídla účetní jednotky.

1.1. Oceňování majetku a závazků, odpisy

1.1.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

je při nákupu oceňován pořizovací cenou, která obsahuje cenu pořízení a náklady s pořízením související. Odpisy jsou stanoveny odpisovým plánem a jsou rovnoměrné.

Ostatní hmotný a nehmotný majetek je pořízený z dotace (veřejných prostředků), proto pracoviště odepisuje bez tvorby Fondu reprodukce majetku jako výsledkově indiferentní operaci (náklady = výnosy).

Dlouhodobý nehmotný majetek vytvořený vlastní činností nebo bezplatně získaný pracoviště k datu účetní závěrky nevykazuje.

1.1.2. Dlouhodobý finanční majetek

Podíly a cenné papíry ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

1.1.3. Zásoby

ÚSD k datu účetní závěrky se vykazují a inventarizují k 31. 12. příslušného roku. Zásoby se rozdělují na publikace a časopisy.

1.1.4. Pohledávky

Pohledávky se oceňují při svém vzniku jmenovitou hodnotou. Pohledávky se rozdělují na krátkodobé (doba splatnosti do 12 měsíců včetně) a dlouhodobé (splatnost nad 12 měsíců), s tím, že krátkodobé jsou splatné do jednoho roku od rozvahového dne.

1.1.5. Krátkodobý finanční majetek

je oceňován jmenovitými hodnotami. K datu účetní závěrky je tvořen ceninami, zůstatky v pokladně, na běžných účtech, na účtu sociálního fondu, fondu reprodukce majetku a rezervního fondu. Bankovní účty jsou vedeny v Kč.

1.1.6. Závazky

Dlouhodobé i krátkodobé závazky se vykazují ve jmenovitých hodnotách

1.2. Přepočtení údajů v cizích měnách na českou měnu

Přepočtení majetku, pohledávek a závazků v cizí měně na Kč během účetního období je prováděn kurzem ČNB ke dni vystavení pohledávky, resp. úhrady závazku. Ke konci účetního období jsou případné pohledávky a závazky přepočteny kurzem k poslednímu dni účetního období (31.12. běžného roku)

vyhlášeným ČNB. Kurzem k 31. 12. 2021 byl přepočten zůstatek valut v pokladně – EUR, GBP, USD a CHF.

1.3. Rozsah, ve kterém byl výpočet zisku nebo ztráty ovlivněn způsobem oceňování finančního majetku

V roce 2021 nebyl výsledek hospodaření ovlivněn způsobem oceňování finančního majetku.

1.4. Podstatné změny použitých účetních metod

Podstatné změny způsobů oceňování, odepisování ani postupů účtování oproti minulému účetnímu období nenastaly. Použité účetní metody odpovídají požadavkům Zákona o účetnictví.

2. Významné položky rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, u kterých je uvedení podstatné pro hodnocení finanční a majetkové situace a výsledku hospodaření účetní jednotky, pokud tyto informace nevyplývají přímo z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty

2.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek ve vlastnictví pracoviště se skládá z nemovitostí i movitých věcí. Nemovitý majetek tvoří budovy a pozemky. Ve vlastnictví pracoviště jsou pozemky parc. č. 430 a 431 a budova bez čísla popisného na pozemku č. 430 v Hlavním městě Praze, katastrálním území Malá Strana a 1/3 pozemku parc. č. 513 a stavby/budovy na adrese Hybernská 1000/8 v katastrálním území Nové Město. Movitý majetek zahrnuje zejména výpočetní techniku, jak hardware, tak programové vybavení a běžné kancelářské vybavení.

Jednotlivé položky dlouhodobého hmotného majetku (Kč)

Položky majetku	Pořizovací cena		Oprávký		Zůstatková cena		Přírůstky	Úbytky
	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Běžné období
Pozemky	38 760 134	38 760 134	0	0	38 760 134	38 760 134	0	0
Stavby	80 973 572	80 973 572	4 247 700	3 397 792	76 725 872	77 575 780	0	0
Hmotné movité věci a jejich soubory	4 528 414	4 299 415	4 006 374	3 915 846	522 040	313 569	299 000	0
Drobný DHM	4 227 519	4 227 519	4 227 519	4 227 519	0	0	0	0
Ostatní DHM	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedokončený DHM	7 825 520	45 919	0	0	0	0	7 779 601	0
Celkem	136 315 159	128 236 559	12 481 593	11 541 157	116 008 046	116 649 483	8 078 601	0

2.2. Dlouhodobý finanční majetek

ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.3. Zásoby

ÚSD k datu účetní závěrky se vykazují: publikace ve výši 1 491 795 Kč;
časopisy ve výši 149 780 Kč.

2.4. Pohledávky

DLOUHODOBÉ POHLEDÁVKY	0 Kč
KRÁTKODOBÉ POHLEDÁVKY CELKEM K DATU ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	547 000 Kč
z toho: odběratelé	50 000 Kč
zaměstnanci	1 000 Kč
zálohy	496 000 Kč
půjčky ze sociálního fondu	0 Kč

2.5. Opravné položky

ÚSD nevykazuje k datu účetní závěrky opravné položky vyjadřující přechodné snížení hodnoty aktiv

2.6. Jiná aktiva

ÚSD vykazuje k datu účetní závěrky částku 415 001 Kč, z toho 48 706 Kč jako náklady příštího účetního období a 366 295 Kč jako příjmy příštího účetního období.

2.7. Vlastní zdroje

a) Stav jmění	
JMĚNÍ CELKEM K DATU ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	137 275 tis. Kč
z toho: vlastní jmění	124 092 tis. Kč
sociální fond	324 tis. Kč
rezervní fond	4 612 tis. Kč
fond účelově určených prostředků	5 967 tis. Kč
fond reprodukce majetku	2 280 tis. Kč
hospodářský výsledek za rok 2021	0 tis. Kč

b) Výsledek hospodaření za účetní období 2021

Výsledek hospodaření za rok 2021 nebyl vykázán.

2.8. Závazky

Dlouhodobé závazky 0 Kč.

KRÁTKODOBÉ ZÁVAZKY CELKEM K DATU ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	5 497 tis. Kč
z toho: dodavatelům	61 tis. Kč
zaměstnancům, výplata mezd	3 017 tis. Kč
penzijní a životní připojištění, jiné	229 tis. Kč
sociální a zdravotní pojištění z mezd	1 487 tis. Kč
daně ze mzdy, silniční daň	534 tis. Kč
zálohy přijaté	82 tis. Kč
vratka ve vztahu k státnímu rozpočtu	87 tis. Kč
vratka AV ČR	0 tis. Kč

2.9. Krátkodobé a dlouhodobé bankovní úvěry

ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.10. Jiná pasiva

ÚSD výdaje příštích období k 31. 12. 2021 nevykazuje.

2.11. Přehled splatných dluhů pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky

ÚSD nemá dluhy. Závazky vyplývající z výplaty mezd za prosinec 2021 byly řádně uhrazeny dne 6. 1. 2022.

2.12. Finanční nebo jiné závazky a plnění neuvedené v rozvaze

ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.13. Náklady

Rozhodující část nákladů tvoří osobní náklady, náklady na provoz užívaných objektů, tisk vědeckých publikací, ostatní služby a cestovné nezbytné k zajištění výzkumných projektů.

2.13.1. Osobní náklady v tis. Kč

OSOBNÍ NÁKLADY	ZAMĚSTNANCI	ŘÍDÍCÍ ORGÁN	KONTROLNÍ ORGÁN	JINÝ ORGÁN	CELKEM
Mzdové náklady	33 335	1 248	110	162	34 855
Zákonné sociální pojištění	10 034	310	28	39	10 411
Ostatní sociální pojištění	0	0	0	0	0
Zákonné sociální náklady	2 502	29	10	15	2 556
Ostatní sociální náklady	0	0	0	0	0

2.14. Výnosy

Největší část výnosů představuje dotace od zřizovatele. Institucionální dotace je přidělena na schválenou výzkumnou činnost, na dlouhodobý koncepční rozvoj pracoviště a na zajištění činnosti AV ČR. Jiné prostředky na výzkum a vývoj obdržel ÚSD na granty Grantové agentury ČR, na projekty Technologické agentury ČR, na projekty NAKI od Ministerstva kultury ČR a od MŠMT ČR na projekty INTER-COST, INTER-VECTOR a Cultural Heritage. Dále obdržel prostředky na projekty ze zdrojů VW Stiftung a Fondu pro bilaterální vztahy v rámci EHP a Norských fondů. Příjmy za vlastní výkony tvoří nájemné z pronájmu prostor, tržby za předplatné periodika a tržby za prodej knih. Ostatní výnosy tvoří zúčtování fondů, odpisů z majetku pořízeného z veřejných prostředků a jiné ostatní příjmy.

2.15. Přehled přijatých dotací podle zdrojů

Neinvestiční dotace	
institucionální	38 225 tis. Kč
z toho: podpora výzkumné organizace	32 669 tis. Kč
dotace na činnost	5 556 tis. Kč
GA ČR	13 404 tis. Kč
ostatní	6 404 tis. Kč
NEINVESTIČNÍ DOTACE CELKEM	58 033 tis. Kč

Investiční dotace	
institucionální	8 079 tis. Kč
z toho: podpora výzkumné organizace	51 tis. Kč
ostatní	0 Kč
INVESTIČNÍ DOTACE CELKEM	8 079 tis. Kč

2.16. Způsob zjištění základu daně z příjmu

Ústav nemá za rok 2021 daňovou povinnost. Při zjištění daňového základu je postupováno v souladu s § 20 odst. 7 zákona č.586/1992 Sb., zákon o dani z příjmu v platném znění (daňová úleva).

Pro výpočet základu daně z příjmu byly zohledněny tyto položky nákladů:

reprezentace	40 730 Kč
členské příspěvky organizacím, jiné služby nedaňově	266 029 Kč
ostatní pokuty a penále	0 Kč

Prostředky získané daňovou úlevou byly v tomto i předcházejících daňových obdobích použity na podporu vědy a výzkumu.

3. Stav zaměstnanců v uvedeném účetním období podle kategorií

KATEGORIE	PRŮMĚR. PŘEP. STAV
Výzkumný pracovník/pracovnice	41,35
Ostatní VŠ pracovníci/pracovnice výzkumných útvarů	3,97
Odborný pracovník/pracovnice VŠ	2,74
Odborný pracovník/pracovnice SŠ	2,00
THP pracovník/pracovnice	4,55
Celkem	54,61

4. Spojené osoby

Propojení s osobami, s nimiž ÚSD uzavřel za vykazované účetní období obchodní smlouvy nebo jiné smluvní vztahy, vykázal člen Rady instituce. Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD., který je předsedou výboru Společnosti pro dějiny vědy a techniky, z. s.

5. Odměny členů řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů

jsou stanoveny zřizovatelem pro členy Dozorčí rady a Rady instituce a v roce 2021 byly řádně vyplaceny ve výši 272 000 Kč.

6. Přehled o přijatých a poskytnutých darech

ÚSD ve vykazovaném účetním období dar neposkytl a ani žádný dar nepřijal.

7. Přehled informací o veřejných sbírkách podle zvláštního předpisu (zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách)

V roce 2021 nebyly pracovištěm organizovány žádné veřejné sbírky.

8. Jiné účetní jednotky, ve kterých má účetní jednotka podíl

ÚSD nemá podíl v žádné jiné účetní jednotce v jakékoli formě.

9. Způsob vypořádání výsledku hospodaření z předcházejících účetních období

Za rok 2020 nebyl hospodářský výsledek vykázán.

10. Další údaje (podle zvláštních právních předpisů a rozhodnutí účetní jednotky), které nejsou v příloze uvedeny, ale mají významnou vypovídací schopnost o ekonomické činnosti účetní jednotky

Všechny podstatné údaje za rok 2021, které vypovídají o ekonomické činnosti, jsou zachyceny v předchozích bodech.

11. Přehled významných událostí

V souvislosti s šířením virového onemocnění COVID-19 přijalo vedení pracoviště všechna nařízená i doporučená opatření k omezení jeho šíření. Samotné onemocnění ani jeho širší dopady neměly na činnost ÚSD hlubší vliv. Výchozím předpokladem při zpracování účetní závěrky tedy je, že ÚSD bude i nadále schopen pokračovat ve své činnosti.

12. Odměna statutárnímu auditorovi

Celková odměna auditorovi za povinný audit účetní závěrky byla 40 tis. Kč.

V Praze dne: 25. 2. 2022

Sestavila: Gabriela Hovorková

25/2

Ústav pro soudobé dějiny
Akademie věd České republiky, v. v. i.
Vlašská 9/355, 118 40 Praha 1
IČ: 63973114

Prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.

ředitel ÚSD AV ČR, v. v. i.